

Αριθμός 2377/2022
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 6 Μαΐου 2022, με την εξής σύνθεση: Δημήτριος Σκαλτσούνης, Πρόεδρος, Σπυριδούλα Χρυσικοπούλου, Ευαγγελία Νίκα, Αντιπρόεδροι του Συμβουλίου της Επικρατείας, Βαρβάρα Ραφτοπούλου, Κωνσταντίνος Κουσούλης, Ταξιαρχία Κόμβου, Αναστασία-Μαρία Παπαδημητρίου, Μαρία Σωτηροπούλου, Χριστίνα Σιταρά, Χρήστος Λιάκουρας, Βασίλειος Ανδρουλάκης, Σταυρούλα Κτιστάκη, Δημήτριος Βασιλειάδης, Αικατερίνη Ρωξάνα, Κασσιανή Μαρίνου, Μαρίνα-Αλεξάνδρα Τσακάλη, Ελένη Γεωργούτσου, Μαρία Αθανασοπούλου, Γεωργία Ανδριοπούλου, Σύμβουλοι, Δημήτριος Τομαράς, Ελευθέριος Μελισσαρίδης, Σπυριδούλα Καρύδα, Πάρεδροι. Από τους ανωτέρω οι Σύμβουλοι Αικατερίνη Ρωξάνα και Μαρία Αθανασοπούλου, καθώς και η Πάρεδρος Σπυριδούλα Καρύδα, μετέχουν ως αναπληρωματικά μέλη, σύμφωνα με το άρθρο 26 παρ. 2 του ν. 3719/2008. Γραμματέας η Ελένη Γκίκα.

Για να δικάσει την από 12 Νοεμβρίου 2019 αίτηση:

των: 1. Αντωνίου Μαρκούλη του Παντελή, κατοίκου Βέροιας Ημαθίας (Ανθέων 6), ο οποίος παρέστη αυτοπροσώπως ως δικηγόρος (Α.Μ. 287 Δ.Σ. Βέροιας) και διόρισε στο ακροατήριο τον δικηγόρο Σπύρο Κωνσταντόπουλο (Α.Μ. 2809 Δ.Σ. Θεσσαλονίκης) και 2. Κωνσταντίνου Τροχόπουλου του Γεωργίου-Ξανθίππου, κατοίκου Βέροιας Ημαθίας (Τσούπελη 6), ο οποίος παρέστη με τους ίδιους ως άνω δικηγόρους: α) Αντώνιο Μαρκούλη και β) Σπύρο Κωνσταντόπουλο, που τους διόρισε στο ακροατήριο,

κατά των: 1. Υπουργού Εσωτερικών, ο οποίος παρέστη με τον Δημήτριο Μακαρονίδη, Νομικό Σύμβουλο του Κράτους και 2. Δήμου Βέροιας Ν. Ημαθίας, ο οποίος παρέστη με τους δικηγόρους: α) Γεώργιο Παπαστεργίου

(Α.Μ. 167 Δ.Σ. Βέροιας) και β) Αριστούλα Παπαστάμκου (Α.Μ. 485 Δ.Σ. Βέροιας), που τους διόρισε με απόφαση του Δημάρχου του,

και κατά των παρεμβαινόντων: Α. Δήμου Ιωαννιτών Ν. Ιωαννίνων, ο οποίος παρέστη με τους δικηγόρους: α) Ιωάννη Κάντζιο (Α.Μ. 350 Δ.Σ. Ιωαννίνων) και β) Νικόλαο Αλιβιζάτο (Α.Μ. 6976), που τους διόρισε με απόφαση του Δημάρχου του, και Β. 1. αυτοδιοικητικής παράταξης του δημοτικού συμβουλίου του Δήμου Ιωαννιτών με την επωνυμία «ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΟΛΙΤΩΝ – ΝΕΑ ΓΙΑΝΝΕΝΑ», 2. αυτοδιοικητικής παράταξης του δημοτικού συμβουλίου του Δήμου Ιωαννιτών με την επωνυμία «ΓΙΑΝΝΕΝΑ – ΠΟΛΙΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΤΡΟΠΗ», που εδρεύουν στα Ιωάννινα, 3. Θωμά Μπέγκα του Κωνσταντίνου, κατοίκου Ιωαννίνων (Ναπολέοντος Ζέρβα 66) και 4. Λάζαρου Νάτση του Στεφάνου, κατοίκου Πεδινής Ιωαννίνων, οι οποίοι παρέστησαν με τον δικηγόρο Βασίλειο Χατζηγιαννάκη (Α.Μ. 28288), που τον διόρισαν με πληρεξούσιο.

Η πιο πάνω αίτηση παραπέμφθηκε στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου, κατόπιν της υπ' αριθμ. 760/2022 απόφασης του Γ' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, προκειμένου να επιλύσει η Ολομέλεια το ζήτημα που αναφέρεται στην απόφαση.

Με την αίτηση αυτή οι αιτούντες επιδιώκουν να ακυρωθούν: 1. α) οι υπ' αριθμ. 563/2019 και 564/2019 αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου Βέροιας και β) η υπ' αριθμ. 20501/2.9.2019 απόφαση του Δημάρχου Βέροιας, 2. οι υπ' αριθμ. 635/2019, 636/2019, 637/2019, 638/2019, 639/2019, 640/2019 και 641/2019 αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου Βέροιας, 3. η τυχόν απορριπτική εκδοθησόμενη απόφαση επί της ειδικής διοικητικής προσφυγής του άρθρου 227 του ν. 3852/2010, που άσκησαν ενώπιον του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Μακεδονίας-Θράκης και κάθε άλλη σχετική πράξη ή παράλειψη της Διοικήσεως.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της παραπεμπτικής απόφασης, η οποία επέχει θέση εισηγήσεως, από τον εισηγητή, Σύμβουλο Βασίλειο Ανδρουλάκη.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον πρώτο εκ των αιτούντων ως δικηγόρο και ως πληρεξούσιο του δεύτερου αιτούντος και τον πληρεξούσιό τους, οι οποίοι ανέπτυξαν και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησαν να γίνει δεκτή η αίτηση, τους πληρεξουσίου του καθ' ου Δήμου και τους πληρεξουσίου των παρεμβαινόντων, καθώς και τον αντιπρόσωπο του Υπουργού, οι οποίοι ζήτησαν την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου και

Α φ ο ύ μ ε λ έ τ η σ ε τ α σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α
Σ κ έ φ θ η κ ε κ α τ ά τ ο ν Ν ό μ ο

1. Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση, για την άσκηση της οποίας έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο (1355343, 4130854/13-11-2019 γραμμάτια παραβόλου), οι αιτούντες, δημοτικοί σύμβουλοι του Δήμου Βέροιας μετά τις εκλογές για την ανάδειξη δημοτικών αρχών της 26ης Μαΐου 2019 και της 2ας Ιουνίου 2019, ζητούν την ακύρωση: α) των 563/1-9-2019 και 564/1-9-2019 αποφάσεων του Δημοτικού Συμβουλίου του ανωτέρω δήμου, β) της 20501/2-9-2019 αποφάσεως του Δημάρχου Βέροιας και γ) των 635/7-10-2019, 636/7-10-2019, 637/7-10-2019, 638/7-10-2019, 639/7-10-2019, 640/7-10-2019 και 641/7-10-2019 αποφάσεων του Δημοτικού Συμβουλίου του ίδιου δήμου. Με τις υπό στοιχείο α' προσβαλλόμενες πράξεις του Δημοτικού Συμβουλίου εξελέγησαν –κατόπιν μυστικής ψηφοφορίας, στην οποία συμμετείχαν και οι αιτούντες– τακτικά και αναπληρωματικά μέλη i) της Οικονομικής Επιτροπής και ii) της Επιτροπής Ποιότητας Ζωής αντιστοίχως του εν λόγω δήμου, ενώ με τη β' προσβαλλόμενη δημομαρχιακή απόφαση ορίστηκαν οι Πρόεδροι και από δύο μέλη

των ανωτέρω δύο επιτροπών, σύμφωνα με το άρθρο 74 παρ. 1 του ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε μετά τις δημοτικές εκλογές με το άρθρο 2 παρ. 1 του ν. 4623/2019. Με τις υπό στοιχείο γ' προσβαλλόμενες πράξεις του Δημοτικού Συμβουλίου ορίστηκαν κατά πλειοψηφία -μειοψηφούντων των αιτούντων- τα μέλη (τακτικά και αναπληρωματικά) των διοικητικών συμβουλίων των νομικών προσώπων του ίδιου δήμου και συγκεκριμένα i) της Κοινωφελούς Δημοτικής Επιχείρησης Πολλαπλής Ανάπτυξης (Κ.Ε.Π.Α.) Δήμου Βέροιας, ii) της Κοινωφελούς Δημοτικής Επιχείρησης «Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Δήμου Βέροιας», iii) της Δημοτικής Επιχείρησης Ύδρευσης και Αποχέτευσης Δήμου Βέροιας (Δ.Ε.Υ.Α.Β.), iv) του Κέντρου Κοινωνικής Προστασίας, Αλληλεγγύης, Αθλητισμού, Παιδείας και Προσχολικής Αγωγής Δήμου Βέροιας, v) του δημοτικού ιδρύματος «Δημοτικός Βρεφονηπιακός Σταθμός “Θεανώ Ζωγιοπούλου”», vi) του νομικού προσώπου «Σχολική Επιτροπή Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Δήμου Βέροιας» και vii) του νομικού προσώπου «Σχολική Επιτροπή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Δήμου Βέροιας» αντίστοιχα, σύμφωνα με το άρθρο 6 του προαναφερθέντος ν. 4623/2019, καθώς και (ως προς τη Δ.Ε.Υ.Α.Β.) το άρθρο 10 του ν. 4625/2019.

2. Επειδή, η υπόθεση παραπέμφθηκε προς εκδίκαση ενώπιον της Ολομέλειας ύστερα από την 760/2022 απόφαση του Γ' Τμήματος του Δικαστηρίου, σύμφωνα με το άρθρο 100 παρ. 5 του Συντάγματος, το οποίο προστέθηκε με το από 6-4-2001 Ψήφισμα της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής (Α' 84), για να κριθεί το ζήτημα της συμφωνίας με το Σύνταγμα των διατάξεων της παρ. 1 του άρθρου 2 και των παρ. 1, 2, 4 του άρθρου 6 του ν. 4623/2019 και της περ. α' της παρ. 6 του άρθρου 10 του ν. 4625/2019.

3. Επειδή, κατά των υπό στοιχείο γ' προσβαλλόμενων πράξεων οι αιτούντες άσκησαν, κατ' άρθρο 227 του ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 118 του ν. 4555/2018, ειδική διοικητική προσφυγή, επί της οποίας εκδόθηκε (πριν από την κατάθεση της υπό κρίση αιτήσεως) η 9096/8-11-2019 απορριπτική αυτής απόφαση του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης

Μακεδονίας-Θράκης (Α.Δ.Μ.Θ.), που πρέπει να θεωρηθεί συμπροσβαλλόμενη. Περαιτέρω, κατά της ως άνω 9096/2019 αποφάσεως οι αιτούντες άσκησαν προσφυγή, σύμφωνα με το άρθρο 238 του ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 131 του ν. 4555/2018, η οποία απορρίφθηκε με την 8/11-3-2020 απόφαση της Ειδικής Επιτροπής του άρθρου 152 του ν. 3463/2006, η οποία εκδόθηκε μετά την κατάθεση της κρινόμενης αιτήσεως και, λόγω συνάφειας, πρέπει να θεωρηθεί συμπροσβαλλόμενη με αυτήν.

4. Επειδή, ως προς τις προαναφερθείσες 9096/2019 και 8/2020 συμπροσβαλλόμενες πράξεις, νομιμοποιείται παθητικώς στην παρούσα δίκη ο παραστάς Υπουργός Εσωτερικών. Η παράσταση δε αυτού στο ακροατήριο έχει επίσης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 21 παρ. 2 εδ. β' του π.δ. 18/1989 (Α' 8), τον χαρακτήρα παρεμβάσεως υπέρ του κύρους των υπό στοιχεία α', β' και γ' προσβαλλόμενων πράξεων του καθ' ού δήμου, επί του οποίου ασκεί εποπτεία (πρβ. Σ.τ.Ε. 2097, 106/2020, 2142/2005).

5. Επειδή, στο άρθρο 1 παρ. 1 του ν. 2479/1997 (Α' 67) ορίζονται τα ακόλουθα: «α. Σε δίκη ενώπιον ... της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας ... στην οποία, εν όψει των ισχυρισμών των διαδίκων ή της τυχόν παραπεμπτικής απόφασης, τίθεται ζήτημα αν διάταξη τυπικού νόμου είναι σύμφωνη προς το Σύνταγμα ή όχι, έχουν το δικαίωμα να ασκήσουν παρέμβαση φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή ενώσεις προσώπων, τα οποία δικαιολογούν έννομο συμφέρον σε σχέση με την κρίση του ζητήματος αυτού, εφόσον το αυτό ζήτημα εκκρεμεί σε δίκη ενώπιον άλλου δικαστηρίου ή δικαστικού σχηματισμού του αυτού κλάδου δικαιοσύνης στην οποία είναι διάδικοι ... β. Ο παρεμβαίνων με βάση το προηγούμενο εδάφιο νομιμοποιείται να προβάλει απόψεις και επιχειρήματα αναφερόμενα αποκλειστικά σε ζητήματα συνταγματικότητας που έχουν τεθεί. Η εκδιδόμενη απόφαση δεν παράγει έννομα αποτελέσματα για τον παρεμβαίνοντα αυτόν. γ. Η κατά το εδάφιο α' παρέμβαση ενώπιον ... της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας ... ασκείται σύμφωνα με τ[ο] άρθρ[ο] ... 49 του π.δ/τος 18/1989 (Α' 8) ... δ. Για την παράσταση όσων

παρεμβαίνουν με βάση την παρούσα παράγραφο, τη νομιμοποίηση του πληρεξουσίου δικηγόρου τους, τα απαιτούμενα τέλη και παράβολα και τη δικαστική δαπάνη εφαρμόζονται αναλόγως οι σχετικές διατάξεις που αφορούν το δικαστήριο, ενώπιον του οποίου ασκήθηκε η παρέμβαση. ε. ...». Από την ανωτέρω διάταξη του ν. 2479/1997 –η οποία, λόγω του ειδικού χαρακτήρα της, είναι στενώς ερμηνευτέα– συνάγεται ότι ενώπιον της Ολομελείας του Συμβουλίου της Επικρατείας έχουν δικαίωμα να ασκήσουν παρέμβαση φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή ενώσεις προσώπων, όταν τίθεται ζήτημα εάν διάταξη τυπικού νόμου είναι σύμφωνη προς το Σύνταγμα ή όχι, εφ' όσον δικαιολογούν έννομο συμφέρον σε σχέση με την κρίση του ζητήματος αυτού. Το έννομο συμφέρον, κατά τη διάταξη αυτή, θεμελιώνεται όταν ο παρεμβαίνων είναι διάδικος ενώπιον άλλου δικαστηρίου ή δικαστικού σχηματισμού του αυτού κλάδου δικαιοσύνης, όπου εκκρεμεί το αυτό νομικό ζήτημα. Με την ιδιότητα αυτή παρέμβαση, αναπτύσσονται ερμηνευτικές απόψεις και επιχειρήματα, τα οποία αναφέρονται αποκλειστικά σε τεθέντα ζητήματα συνταγματικότητας, η δε μέλλουσα να εκδοθεί απόφαση δεν επάγεται έννομες συνέπειες για τον παρεμβαίνοντα (Σ.τ.Ε. 1947/2021 Ολομ., 1318/2019 Ολομ., 1900/2014 Ολομ. κ.ά.).

6. Επειδή, κατ' επίκληση της παρατεθείσας στην προηγούμενη σκέψη παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 2479/1997, έχουν ασκήσει παρέμβαση αφ' ενός με κοινό δικόγραφο α) οι αυτοδιοικητικές παρατάξεις του δημοτικού συμβουλίου του δήμου Ιωαννιτών «Ενότητα πολιτών – Νέα Γιάννενα» και «Γιάννενα – Πολίτες για την ανατροπή» και β) οι δημοτικοί σύμβουλοι μέλη του δημοτικού συμβουλίου του δήμου Ιωαννιτών Θωμάς Μπέγκας και Λάζαρος Νάτσης, επικεφαλής αντιστοίχως των δύο ως άνω παρατάξεων, αφ' ετέρου ο Δήμος Ιωαννιτών. Για να δικαιολογήσουν το έννομο συμφέρον τους προβάλλουν ότι οι πρώτοι παρεμβαίνοντες έχουν ασκήσει την Ε' 2882/2020 αίτηση ακυρώσεως, στρεφόμενη κατά του δεύτερου παρεμβαίνοντος Δήμου Ιωαννιτών, του Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης Ηπείρου – Δυτικής Μακεδονίας και του Υπουργού Εσωτερικών, η εκδίκαση της οποίας εκκρεμεί ενώπιον του Δ'

Τμήματος του Δικαστηρίου τούτου. Με την αίτηση αυτή ακυρώσεως, με την οποία προσβάλλονται πράξεις και παραλείψεις της Οικονομικής Επιτροπής του εν λόγω Δήμου και πράξεις του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Ηπείρου-Δυτικής Μακεδονίας, τίθενται ζητήματα συνταγματικότητας των διατάξεων με τις οποίες μεταβιβάστηκαν αρμοδιότητες από το Δημοτικό Συμβούλιο προς την Οικονομική Επιτροπή του Δήμου. Με τα δεδομένα αυτά, οι παρεμβαίνοντες, αιτούντες και καθ' ων σε εκκρεμή ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας δίκη, παραδεκτώς, από της απόψεως αυτής, μετέχουν στην παρούσα δίκη.

7. Επειδή, η κρινόμενη διαφορά υπάγεται στη γενική ακυρωτική αρμοδιότητα του Συμβουλίου της Επικρατείας, δοθέντος ότι, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 702/1977 (Α' 268), όπως αυτή αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 παρ. 1 του ν. 2944/2001 (Α' 222) και όπως η περίπτωση ια' αυτής προστέθηκε με το άρθρο 47 παρ. 1 του ν. 3900/2010 (Α' 213), αυτή περιλαμβάνεται στην ειδική κατηγορία των υποθέσεων που αφορούν την «οργάνωση και λειτουργία των υπηρεσιών» –και, ειδικότερα, την ανάδειξη των οργάνων ή των μελών των συλλογικών οργάνων διοίκησης– των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των νομικών τους προσώπων, οι οποίες «παραμένουν στην αρμοδιότητα του Συμβουλίου της Επικρατείας», και όχι στη γενικότερη κατηγορία των υποθέσεων οι οποίες αφορούν «την εφαρμογή της νομοθεσίας περί Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης» και υπάγονται στην ακυρωτική αρμοδιότητα του διοικητικού εφετείου (Σ.τ.Ε. 760/2022 επταμ.).

8. Επειδή, το Σύνταγμα ορίζει, μεταξύ άλλων, τα εξής: στο άρθρο 1: «1. Το πολίτευμα της Ελλάδας είναι Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία. 2. Θεμέλιο του πολιτεύματος είναι η λαϊκή κυριαρχία. 3. Όλες οι εξουσίες πηγάζουν από το Λαό, υπάρχουν υπέρ αυτού και του Έθνους και ασκούνται όπως ορίζει το Σύνταγμα», στο άρθρο 4 παρ. 1: «Οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου», στο άρθρο 5 παρ. 1: «Καθένας έχει δικαίωμα να

αναπτύσσει ελεύθερα την προσωπικότητά του και να συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας, εφόσον δεν προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων και δεν παραβιάζει το Σύνταγμα ή τα χρηστά ήθη», στο άρθρο 25 παρ. 1 (όπως αντικαταστάθηκε με το από 6-4-2001 Ψήφισμα της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής, Α' 84): «1. Τα δικαιώματα του ανθρώπου ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου και η αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου τελούν υπό την εγγύηση του Κράτους. Όλα τα κρατικά όργανα υποχρεούνται να διασφαλίζουν την ανεμπόδιστη και αποτελεσματική άσκησή τους. Τα δικαιώματα αυτά ισχύουν και στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών στις οποίες προσιδιάζουν. Οι κάθε είδους περιορισμοί που μπορούν κατά το Σύνταγμα να επιβληθούν στα δικαιώματα αυτά πρέπει να προβλέπονται είτε απευθείας από το Σύνταγμα είτε από το νόμο, εφόσον υπάρχει επιφύλαξη υπέρ αυτού και να σέβονται την αρχή της αναλογικότητας», στο άρθρο 51 παρ. 3: «Οι βουλευτές εκλέγονται με άμεση, καθολική και μυστική ψηφοφορία από τους πολίτες που έχουν εκλογικό δικαίωμα, όπως νόμος ορίζει. Ο νόμος δεν μπορεί να περιορίσει το εκλογικό δικαίωμα παρά μόνο αν δεν έχει συμπληρωθεί κατώτατο όριο ηλικίας ή για ανικανότητα δικαιοπραξίας ή ως συνέπεια αμετάκλητης ποινικής καταδίκης για ορισμένα εγκλήματα», στο άρθρο 52: «Η ελεύθερη και ανόθευτη εκδήλωση της λαϊκής θέλησης, ως έκφραση της λαϊκής κυριαρχίας, τελεί υπό την εγγύηση όλων των λειτουργών της Πολιτείας, που έχουν υποχρέωση να τη διασφαλίζουν σε κάθε περίπτωση. Νόμος ορίζει τις ποινικές κυρώσεις κατά των παραβατών της διάταξης αυτής» και, τέλος, στο άρθρο 102 (όπως αντικαταστάθηκε με το από 6-4-2001 Ψήφισμα της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής): «1. Η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων ανήκει στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού. ... 2. Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης έχουν διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια. Οι αρχές τους εκλέγονται με καθολική και μυστική ψηφοφορία, όπως νόμος ορίζει. 3. ...».

9. Επειδή, το κατά το άρθρο 5 παρ. 1 του Συντάγματος δικαίωμα της συμμετοχής του πολίτη στην πολιτική ζωή της Χώρας περιλαμβάνει τη δυνατότητα αυτού αφ' ενός να εκλέγει τους αντιπροσώπους του στο

Κοινοβούλιο (ενεργητικό εκλογικό δικαίωμα) και αφ' ετέρου να θέτει ο ίδιος υποψηφιότητα αντιπροσώπου (παθητικό εκλογικό δικαίωμα). Τα ανωτέρω ισχύουν και για την εκλογή των αρχών των οργανισμών τοπικής αυτοδιοικήσεως (Ο.Τ.Α.) πρώτου και δεύτερου βαθμού, η οποία επίσης ανάγεται στην πολιτική ζωή της Χώρας. Εξ άλλου, ο τρόπος εκλογής των αρχών των Ο.Τ.Α., στο μέτρο που δεν ρυθμίζεται από το Σύνταγμα, επαφίεται στον κοινό νομοθέτη, ο οποίος όμως δεν μπορεί να θεσπίσει διατάξεις που αναιρούν ή περιορίζουν υπέρμετρα το αντίστοιχο δικαίωμα του πολίτη (Σ.τ.Ε. 2140/2013 Ολομ., 3684/2009, 3226/2015 επταμ., 1788/2014, 2777/2013, 121/2004 κ.ά.). Περαιτέρω, το προπαρατεθέν άρθρο 52 του Συντάγματος αφ' ενός καθιερώνει κατευθυντήρια αρχή που διέπει την εκλογική διαδικασία εν γένει –περιλαμβανομένης και της εκλογής των αρχών των Ο.Τ.Α. (Σ.τ.Ε. 128/2021, 1714/2016, 3271/2014 επταμ., 2777/2013 κ.ά.)– και αφ' ετέρου περιέχει συγκεκριμένο κανόνα με δεδομένο ρυθμιστικό περιεχόμενο, ώστε να διασφαλίζεται η αρχή της λαϊκής κυριαρχίας. Το ρυθμιστικό πεδίο της εν λόγω συνταγματικής διατάξεως, στο οποίο υπάγονται η ελεύθερη διαμόρφωση και εκδήλωση της εκλογικής βούλησης, παραβιάζεται σε κάθε περίπτωση κατά την οποία προκύπτει αλλοίωση του εκλογικού αποτελέσματος, με συνέπεια τη μεταβολή της επιλογής (Σ.τ.Ε. 190/2004 επταμ., 3680/1996).

10. Επειδή, εξ άλλου, στο άρθρο 3 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (Ε.Σ.Δ.Α.), το οποίο κυρώθηκε με το ν.δ. 53/1974 (Α' 256), ορίζονται τα ακόλουθα: «Τα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη αναλαμβάνουσι την υποχρέωσιν όπως διενεργώσι, κατά λογικά διαστήματα, ελευθέρας μυστικής εκλογάς, υπό συνθήκας επιτρεπούσας την ελευθέραν έκφρασιν της λαϊκής θελήσεως ως προς την εκλογήν του νομοθετικού σώματος». Οι δημοτικές αρχές δεν αποτελούν «νομοθετικό σώμα» («legislature», «corps législatif») κατά την έννοια της ανωτέρω διατάξεως, όπως αυτή έχει ερμηνευθεί από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Ε.Δ.Δ.Α.), και, ως εκ τούτου, οι εκλογές για

την ανάδειξή τους δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της (Σ.τ.Ε. 3326/2015 επταμ. σκ. 15, 1788/2014 σκ. 15, 190/2004 σκ. 13, Σ.τ.Ε. 83/2011 σκ. 7, 3361/2010 σκ. 8· πρβ. Ε.Δ.Δ.Α. αποφάσεις επί του παραδεκτού [décisions] Lembergs κατά Λετονίας της 18-9-2018, Barski και Świeczkowski κατά Πολωνίας της 2-2-2016 σκ. 53, McLean και Cole κατά Ηνωμένου Βασιλείου της 11-6-2013 σκ. 26-30, Méndez Pérez κ.λπ. κατά Ισπανίας της 4-10-2011 σκ. 25-26, Siffre, Ecoffet και Bernardini κατά Γαλλίας της 21-6-2005 κ.ά.). Εξ άλλου, κατά τη νομολογία του Ε.Δ.Δ.Α., ναι μεν η έννοια του «νομοθετικού σώματος» δεν περιορίζεται στο εθνικό κοινοβούλιο, και μπορεί να καταλάβει και άλλα εκλεγμένα αντιπροσωπευτικά σώματα, ωστόσο για να καταστεί δυνατόν ένα τέτοιο σώμα να χαρακτηριστεί ως νομοθετικό κατά την έννοια του άρθρου 3 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου θα πρέπει, στο πλαίσιο της εθνικής συνταγματικής οργανώσεως, να έχει σημαντικές νομοθετικές φύσεως αρμοδιότητες (Ε.Δ.Δ.Α. Miniscalco Repetto κατά Ιταλίας, απόφαση της 17ης-6-2021, υπόθ. 55093/13, Visentini κατά Ιταλίας, απόφαση επί του παραδεκτού, 9-3-2021, υποθ. 42081/10), τέτοιες δε αρμοδιότητες, στο πλαίσιο της ελληνικής συνταγματικής τάξεως, στερούνται κατ' αρχήν οι Ο.Τ.Α., στους οποίους, κατ' άρθρο 102 παρ. 1 του Συντάγματος ανήκει «Η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων».

11. Επειδή, περαιτέρω, ο Ευρωπαϊκός Χάρτης της Τοπικής Αυτονομίας, που υπογράφηκε στο Στρασβούργο στις 15-10-1985 από τα κράτη - μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης και κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 1850/1989 (Α' 114), με την επιφύλαξη ότι η Χώρα δεν αναλαμβάνει την υποχρέωση να δεσμευθεί με τις διατάξεις των άρθρων 5, 7 παρ. 2, 8 παρ. 2 και 10 παρ. 2 του Χάρτη, ορίζει, μεταξύ άλλων, τα εξής: Στο άρθρο 2: «Συνταγματική και νομική θεμελίωση της τοπικής αυτονομίας. Η αρχή της τοπικής αυτονομίας πρέπει να αναγνωρίζεται από την εσωτερική νομοθεσία και κατά το δυνατόν από το Σύνταγμα», στο άρθρο 3: «Έννοια της τοπικής αυτονομίας. 1. Διά της τοπικής αυτονομίας νοείται το δικαίωμα και η πραγματική ικανότητα των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης να ρυθμίζουν και να διευθύνουν, στα πλαίσια του νόμου

με δική τους ευθύνη και προς όφελος του πληθυσμού τους, ένα σημαντικό μέρος των δημοσίων υποθέσεων. 2. Το δικαίωμα αυτό ασκείται από συμβούλια ή συνελεύσεις που αποτελούνται από μέλη εκλεγόμενα με ελεύθερη, μυστική, ίση, άμεση και καθολική ψηφοφορία και που μπορούν να έχουν υπεύθυνα ενώπιόν τους εκτελεστικά όργανα. Η διάταξη αυτή δεν αντίκειται στην προσφυγή στις συνελεύσεις πολιτών, στο δημοψήφισμα ή σε κάθε άλλη μορφή άμεσης συμμετοχής των πολιτών εκεί όπου κατά το νόμο είναι επιτρεπτή», στο άρθρο 4: «Έκταση της τοπικής αυτονομίας. 1. Οι βασικές αρμοδιότητες των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης ορίζονται από το Σύνταγμα ή από το νόμο. ... 2. Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης έχουν, στα πλαίσια του νόμου, κάθε δυνατότητα δράσεως για να ασκήσουν την πρωτοβουλία τους για κάθε θέμα που δεν έχει εξαιρεθεί από την αρμοδιότητά τους ή δεν έχει παραχωρηθεί σε άλλη αρχή. 3. Η άσκηση των δημοσίων αρμοδιοτήτων πρέπει, κατά τρόπο γενικό, να ανήκει κατά προτίμηση στις αρχές τις πιο πλησιέστερες στους πολίτες. Για την ανάθεση μιας αρμοδιότητας σε άλλη αρχή πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η ευρύτητα και η φύση του έργου και οι απαιτήσεις αποτελεσματικότητας και οικονομίας. 4. Οι αρμοδιότητες που ανατίθενται στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρέπει κανονικά να είναι πλήρεις και αποκλειστικές. Δεν μπορούν να αμφισβητούνται ή να περιορίζονται από άλλη αρχή, κεντρική ή περιφερειακή, παρά στα πλαίσια του νόμου. 5. ...» και στο άρθρο 6: «Προσαρμογή των διοικητικών δομών και μέσων στην αποστολή των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης. 1. Με την επιφύλαξη διατάξεων πιο γενικών που έχουν θεσπισθεί διά νόμου, οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρέπει να δύνανται να καθορίζουν αυτοί οι ίδιοι τις εσωτερικές διοικητικές δομές τις οποίες επιθυμούν να έχουν ώστε να τις προσαρμόζουν στις ειδικές ανάγκες τους και να επιτυγχάνεται αποτελεσματική διαχείριση. 2. ...». Εξ άλλου, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο δεύτερο του ν. 1850/1989, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του ν. 4555/2018 (Α' 133), «το πεδίο εφαρμογής του Χάρτη καταλαμβάνει τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού». Σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις, η άσκηση των αρμοδιοτήτων των Ο.Τ.Α. στο πλαίσιο της «τοπικής αυτονομίας» κατά τον ν. 1850/1989 τελεί

πάντοτε υπό την επιφύλαξη των ορισμών του Συντάγματος και του νόμου (Σ.τ.Ε. 1610, 701-702/2019, 15/2015 Ολομ.).

12. Επειδή, ο ν. 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης» (Α' 87), όπως τροποποιήθηκε με τον ν. 4555/2018 «Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης ... [Πρόγραμμα "ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ Ι"] ...» (Α' 133) και ίσχυε κατά τις εκλογές για την ανάδειξη δημοτικών αρχών της 26ης Μαΐου 2019 και της 2ας Ιουνίου 2019, όριζε, μεταξύ άλλων, τα εξής: στο άρθρο 1: «Σύσταση δήμων. 1. Οι δήμοι είναι αυτοδιοικούμενα κατά τόπο νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και αποτελούν τον πρώτο βαθμό τοπικής αυτοδιοίκησης. 2. Οι πρωτοβάθμιοι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης συνιστώνται ανά νομό ως εξής: 1. ... 16. ΝΟΜΟΣ ΗΜΑΘΙΑΣ. Α. Συνιστώνται οι κατωτέρω δήμοι: 1. Δήμος Βέροιας με έδρα τη Βέροια και ιστορική έδρα τη Βεργίνα αποτελούμενος από τους δήμους α. Βέροιας β. Αποστόλου Παύλου γ. Δοβρά δ. Βεργίνας και ε. Μακεδονίδος, οι οποίοι καταργούνται. 2. ...», στο άρθρο 2 [όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 4 του ν. 4555/2018]: «Συγκρότηση δήμων. 1. Η εδαφική περιφέρεια του κάθε δήμου που συνιστάται με τον παρόντα νόμο αποτελείται από τις εδαφικές περιφέρειες των συνενούμενων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.). Οι εδαφικές αυτές περιφέρειες αποτελούν τις δημοτικές ενότητες του νέου δήμου και φέρουν το όνομα του δήμου ή της κοινότητας. 2. ...», στο άρθρο 7: «Δημοτικές αρχές. 1. Ο δήμος διοικείται από το δημοτικό συμβούλιο, την οικονομική επιτροπή, την επιτροπή ποιότητας ζωής, την εκτελεστική επιτροπή και τον δήμαρχο. 2. ...», στο άρθρο 58: «Αρμοδιότητες του δημάρχου. 1. Ο δήμαρχος προασπίζει τα τοπικά συμφέροντα, κατευθύνει τις δράσεις του δήμου για την υλοποίηση του σχεδίου ανάπτυξης, διασφαλίζει την ενότητα της τοπικής κοινωνίας και ασκεί τα καθήκοντά του με γνώμονα τις αρχές της διαφάνειας και της αποτελεσματικότητας. Ειδικότερα, ο δήμαρχος: α) Εκπροσωπεί το δήμο στα δικαστήρια και σε κάθε δημόσια αρχή. β) Εκτελεί τις αποφάσεις του δημοτικού συμβουλίου, της οικονομικής [επιτροπής] και της επιτροπής ποιότητας ζωής. Η μη εκτέλεση των αποφάσεων αυτών συνιστά σοβαρή πειθαρχική παράβαση

καθήκοντος. γ) Ορίζει τους αντιδημάρχους, συγκαλεί και προεδρεύει της εκτελεστικής επιτροπής και συντονίζει την υλοποίηση των αποφάσεων της. δ) Είναι προϊστάμενος των υπηρεσιών του δήμου. Ως προϊστάμενος όλου του προσωπικού του δήμου εκδίδει τις πράξεις που προβλέπουν οι σχετικές διατάξεις για το διορισμό, τις κάθε είδους υπηρεσιακές μεταβολές και την άσκηση του πειθαρχικού ελέγχου. ε) Αποφασίζει για την έγκριση των δαπανών και τη διάθεση όλων των εγγεγραμμένων στον προϋπολογισμό πιστώσεων, συμπεριλαμβανομένων των πιστώσεων που εγγράφονται σε αυτόν με αναμόρφωση, με την έκδοση της σχετικής απόφασης ανάληψης υποχρέωσης. Για την άσκηση της αρμοδιότητας αυτής δεν απαιτείται προηγούμενη απόφαση συλλογικού οργάνου, εκτός αν αυτή είναι απαραίτητη, προκειμένου να επιτευχθεί η απαιτούμενη εξειδίκευση της πίστωσης. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, πριν από την απόφαση του δημάρχου, προηγείται σχετική απόφαση του δημοτικού συμβουλίου. Εξειδικευμένη θεωρείται η πίστωση, όταν κατονομάζεται ρητά η συγκεκριμένη δαπάνη για την οποία προορίζεται και προσδιορίζεται στο αναλυτικότερο δυνατό επίπεδο κωδικοποίησης του προϋπολογισμού [όπως η περίπτωση ε' αντικαταστάθηκε με το άρθρο 203 παρ. 1 του ν. 4555/2018]. στ) Υπογράφει τις συμβάσεις που συνάπτει ο δήμος. ζ) Εκδίδει τις άδειες που προβλέπονται από τις διατάξεις που διέπουν τις αρμοδιότητες του δήμου. η) Εκδίδει πιστοποιητικά προσωπικής και οικογενειακής κατάστασης των δημοτών, καθώς και τις βεβαιώσεις μόνιμης κατοικίας. θ) Συνιστά ομάδες εργασίας και ομάδες διοίκησης έργου από μέλη του δημοτικού συμβουλίου, υπαλλήλους του δήμου, υπαλλήλους του δημόσιου τομέα ή ιδιώτες για τη μελέτη και επεξεργασία θεμάτων του δήμου, καθορίζοντας τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας τους. ι. Μπορεί να αναθέτει, χωρίς αμοιβή, την εποπτεία και το συντονισμό συγκεκριμένων δράσεων του δήμου σε μέλη του δημοτικού συμβουλίου [όπως η περίπτωση ι' προστέθηκε με το άρθρο 44 παρ. 3 του ν. 3979/2011 (Α' 138)]. 2. Όταν δημιουργείται άμεσος και προφανής κίνδυνος ή απειλείται άμεση ζημία των δημοτικών συμφερόντων από την αναβολή λήψης απόφασης, ο δήμαρχος μπορεί να αποφασίσει για θέματα που ανήκουν στην αρμοδιότητα της

οικονομικής [επιτροπής] ή της επιτροπής ποιότητας ζωής. Στην περίπτωση αυτή οφείλει να υποβάλει προς έγκριση τη σχετική απόφασή του κατά την επόμενη συνεδρίαση της αντίστοιχης επιτροπής. 3. Σε περίπτωση όπου τα ιδιωτικά συμφέροντα του δημάρχου ή συγγενή του έως το δεύτερο βαθμό εξ αίματος ή εξ αγχιστείας συγκρούονται με τα συμφέροντα του δήμου, ο δήμαρχος υποχρεούται να απέχει και τα αντίστοιχα καθήκοντα ασκεί αντιδήμαρχος ή σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού που ορίζεται από το δημοτικό συμβούλιο. Η μη τήρηση της υποχρέωσης αυτής συνιστά σοβαρή πειθαρχική παράβαση καθήκοντος. 4. Στις περιπτώσεις που ο δήμαρχος εκτελεί αποφάσεις σύμφωνα με τη ρύθμιση του εδαφίου β' της παραγράφου 1 του παρόντος, δεν υπέχει αστική, ποινική και πειθαρχική ευθύνη, εφόσον αυτές δεν έχουν ακυρωθεί, ανακληθεί ή ανασταλεί. 5. Ο δήμαρχος δεν θεωρείται υπόλογος κατά την έννοια του άρθρου 25 του π.δ. 774/1980 (ΦΕΚ 189 Α'), όπως ισχύει, και σε βάρος του επιτρέπεται καταλογισμός μόνο για δόλο ή βαριά αμέλεια. 6. Οι ρυθμίσεις των παραγράφων 4 και 5 ισχύουν και για τους αντιδημάρχους όταν σε αυτούς ανατίθεται η άσκηση αρμοδιοτήτων του δημάρχου», στο άρθρο 65: «Αρμοδιότητες του δημοτικού συμβουλίου. 1. Το δημοτικό συμβούλιο αποφασίζει για όλα τα θέματα που αφορούν το δήμο, εκτός από εκείνα που ανήκουν εκ του νόμου στην αρμοδιότητα του δημάρχου ή άλλου οργάνου του δήμου ή το ίδιο το δημοτικό συμβούλιο μεταβίβασε σε επιτροπή του. 2. Το δημοτικό συμβούλιο εκφράζει τις θέσεις του σε θέματα τοπικού ενδιαφέροντος και γνωμοδοτεί όποτε δημόσιες αρχές ή αρμόδια όργανα ζητούν τη γνώμη του. 3. Ορίζει τους φόρους, τα τέλη, τα δικαιώματα και τις εισφορές. 4. Καταρτίζει με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του τον κανονισμό λειτουργίας του, με βάση τον πρότυπο κανονισμό του άρθρου 67 του παρόντος. Αν δεν έχει θεσπισθεί κανονισμός λειτουργίας από το δημοτικό συμβούλιο, τότε ισχύει ο εν λόγω πρότυπος κανονισμός. 5. ... 6. Το δημοτικό συμβούλιο μπορεί με απόφασή του να μεταβιβάζει στην οικονομική επιτροπή και στην επιτροπή ποιότητας ζωής αρμοδιότητές του σχετικές με το αντικείμενό τους [όπως η παράγραφος 6 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 72 του ν. 4555/2018]», στο άρθρο 66 [όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 73 του ν. 4555/2018]: «Δημοτικές

παρατάξεις. 1. Οι δημοτικοί σύμβουλοι έχουν απεριόριστο το δικαίωμα της γνώμης και της ψήφου κατά συνείδηση. 2. Τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου ανήκουν σε δημοτικές παρατάξεις, ανάλογα με το συνδυασμό με τον οποίο έχουν εκλεγεί. 3. Επικεφαλής της δημοτικής παράταξης είναι ο σύμβουλος που ήταν υποψήφιος δήμαρχος και, στην περίπτωση θανάτου, παραίτησης, ανεξαρτητοποίησης, διαγραφής ή αδυναμίας του, ο σύμβουλος που εκλέγεται από την πλειοψηφία των δημοτικών συμβούλων που ανήκουν στην παράταξη. 4. ...», στο άρθρο 72: «Οικονομική επιτροπή - Αρμοδιότητες. 1. Η οικονομική επιτροπή είναι όργανο παρακολούθησης και ελέγχου της οικονομικής λειτουργίας του δήμου. Ειδικότερα έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες: α) συντάσσει τον προϋπολογισμό του δήμου, β) ελέγχει την υλοποίηση του προϋπολογισμού και υποβάλλει ανά τρίμηνο έκθεση προς το δημοτικό συμβούλιο, στην οποία παρουσιάζεται η κατάσταση των εσόδων και εξόδων του δήμου. Η έκθεση αυτή στην οποία καταχωρούνται και τυχόν παρατηρήσεις της μειοψηφίας, δημοσιεύεται υποχρεωτικά στην ιστοσελίδα του δήμου, γ) προελέγχει τον απολογισμό, δ1) Αποφασίζει αιτιολογημένα για τις περιπτώσεις απευθείας ανάθεσης προμηθειών, παροχής υπηρεσιών, εκπόνησης μελετών και εκτέλεσης έργων σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις. δ2) Αποφασίζει αιτιολογημένα τροποποίηση άπαξ έως πέντε τοις εκατό (5%) του φυσικού ή οικονομικού αντικειμένου, συμβάσεων ποσού έως εκατόν είκοσι χιλιάδων (120.000) ευρώ, πλέον Φ.Π.Α. σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία. Στις συμβάσεις του προηγούμενου εδαφίου εγκρίνει το πρωτόκολλο παραλαβής με αιτιολογημένη απόφασή της (όπως η περίπτωση δ' αντικαταστάθηκε από τις περιπτώσεις δ1 και δ2 με το άρθρο 203 παρ. 3 εδ. β' του ν. 4555/2018). ε) με την επιφύλαξη της παραγράφου 4 του παρόντος, καταρτίζει τους όρους, συντάσσει τη διακήρυξη, διεξάγει και κατακυρώνει όλες τις δημοπρασίες σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. Για τη διεξαγωγή των δημοπρασιών και την αξιολόγηση των προσφορών μπορεί να συγκροτεί επιτροπές, από μέλη της, δημοτικούς ή δημόσιους υπαλλήλους ή ειδικούς επιστήμονες, στ) μελετά την ανάγκη συνάψεως δανείων, καταρτίζει τους όρους τους και εισηγείται σχετικά στο δημοτικό συμβούλιο, ζ) εισηγείται προς το δημοτικό συμβούλιο την επιβολή

τελών, δικαιωμάτων και εισφορών, η) αποφασίζει για την αποδοχή κληρονομιών, κληροδοσιών και δωρεών θ) εισηγείται στο δημοτικό συμβούλιο ετήσιο σχέδιο διαχείρισης και αξιοποίησης της περιουσίας του δήμου. Παρακολουθεί την υλοποίηση του εν λόγω σχεδίου και ενημερώνει το δημοτικό συμβούλιο, ι) αποφασίζει για ζητήματα διαφάνειας και ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, ια) εισηγείται στο δημοτικό συμβούλιο τα σχέδια κανονιστικών αποφάσεων του δήμου, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 73 παρ. 1β ν) και παρακολουθεί την υλοποίησή τους, ιβ) αποφασίζει για την υποβολή προσφυγών στις διοικητικές αρχές, ιγ) αποφασίζει για την άσκηση ή μη όλων των ένδικων βοηθημάτων και των ένδικων μέσων, καθώς και για την παραίτηση από αυτά (όπως η περίπτωση ιγ' αντικαταστάθηκε με το άρθρο 54 παρ. 1 του ν. 4447/2016, Α' 241). ιδ) αποφασίζει για το δικαστικό συμβιβασμό και τον εξώδικο συμβιβασμό ή κατάργηση δίκης που έχουν αντικείμενο μέχρι του ποσού των τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ και εισηγείται στο δημοτικό συμβούλιο για τον εξώδικο συμβιβασμό ή την κατάργηση δίκης που έχουν αντικείμενο που υπερβαίνει το παραπάνω ποσό (όπως η περίπτωση ιδ' αντικαταστάθηκε με το άρθρο 6 παρ. 5 του ν. 4071/2012, Α' 85). ιε) αποφασίζει για την πρόσληψη πληρεξουσίου δικηγόρου και για την ανάκληση της πληρεξουσιότητάς του, σε όσους δήμους, είτε δεν έχουν προσληφθεί δικηγόροι, με μηνιαία αντιμισθία, είτε αυτοί που έχουν προσληφθεί δεν έχουν δικαίωμα να παρίστανται σε ανώτατα δικαστήρια. Μπορεί επίσης να αναθέτει την παροχή γνωμοδοτήσεων, μόνο εφόσον δεν έχουν προσληφθεί δικηγόροι, με μηνιαία αντιμισθία. Με απόφασή της είναι δυνατή, κατ' εξαίρεση, η ανάθεση σε δικηγόρο, εξώδικου ή δικαστικού χειρισμού, ανά υπόθεση, ζητημάτων, τα οποία έχουν ιδιαίτερη σημασία για τα συμφέροντα του δήμου και απαιτούν εξειδικευμένη γνώση ή εμπειρία. Στις περιπτώσεις αυτές η αμοιβή του δικηγόρου ορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 281 του Κ.Δ.Κ.. 2. Για τις περιπτώσεις ιβ', ιγ' και ιδ' της προηγούμενης παραγράφου, η απόφαση λαμβάνεται ύστερα από γνωμοδότηση δικηγόρου, η ανυπαρξία της οποίας συνεπάγεται ακυρότητα της σχετικής απόφασης (όπως η παράγραφος 2 τροποποιήθηκε με το άρθρο 54 παρ. 2 του ν. 4447/2016). 3. Το δημοτικό συμβούλιο μπορεί, για θέματα ιδιαίτερα σοβαρά, με

ειδική αιτιολογία, και με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του να αποφασίζει ότι θα ασκήσει το ίδιο αρμοδιότητες των προηγούμενων παραγράφων. 4. Η οικονομική επιτροπή με ειδική απόφαση που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών της μπορεί να παραπέμπει συγκεκριμένο θέμα της αρμοδιότητάς της στο δημοτικό συμβούλιο για τη λήψη απόφασης, εφόσον κρίνει ότι αυτό επιβάλλεται από την ιδιαίτερη σοβαρότητά του» και στο άρθρο 73: «Επιτροπή Ποιότητας Ζωής - Αρμοδιότητες. 1. Η επιτροπή ποιότητας ζωής συνιστάται σε δήμους άνω των δέκα χιλιάδων (10.000) κατοίκων, είναι αποφασιστικό και εισηγητικό όργανο άσκησης των σχετικών με την ποιότητα ζωής, τη χωροταξία, την πολεοδομία και την προστασία του περιβάλλοντος αρμοδιοτήτων του δήμου. Κατά την άσκηση των σχετικών αρμοδιοτήτων της λαμβάνει ειδική μέριμνα για το σχεδιασμό δράσεων που αποβλέπουν στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής και εν γένει την εξυπηρέτηση των ατόμων με αναπηρίες. Ειδικότερα: Α. Είναι αρμόδια, με την επιφύλαξη του άρθρου 83, για: i) τη χορήγηση προέγκρισης ίδρυσης καταστημάτων και επιχειρήσεων μετά από προέλεγχο του σχετικού αιτήματος του ενδιαφερομένου, ii) την ανάκληση ή την οριστική αφαίρεση της άδειας ίδρυσης και λειτουργίας των καταστημάτων, επιχειρήσεων και λοιπών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων αρμοδιότητας του δήμου, iii) τη χορήγηση ή ανάκληση της άδειας λειτουργίας μουσικής. Η σχετική απόφαση λαμβάνεται μέσα σε είκοσι (20) ημέρες αφότου περιέλθουν στην επιτροπή όλα τα νόμιμα δικαιολογητικά και στοιχεία. Β. Εισηγείται στο δημοτικό συμβούλιο: i) θέματα καθορισμού χρήσεων γης, ii) θέματα ρυθμιστικών σχεδίων, προγραμματισμού εφαρμογής ρυθμιστικών σχεδίων, οικιστικής οργάνωσης ανοικτών πόλεων, εφαρμογής Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου (Γ.Π.Σ.), πολεοδομικών μελετών, ανάπλασης περιοχών, πολεοδομικών επεμβάσεων, χρηματοδότησης προγραμμάτων ανάπλασης, ανασυγκρότησης υποβαθμισμένων περιοχών, πολεοδομικής αναμόρφωσης προβληματικών περιοχών, αποζημίωσης ρυμοτομούμενων, πολεοδομικών ρυθμίσεων, εισφοράς σε γη ή σε χρήμα, περιοχών ειδικά ρυθμιζόμενης πολεοδόμησης (Π.Ε.Ρ.ΠΟ.) και έγκρισης πολεοδομικών μελετών, iii) τη λήψη αποφάσεων για θέματα προστασίας του περιβάλλοντος, iv) τη λήψη αποφάσεων για θέματα

χωροθέτησης κοιμητηρίων, κατά τις προβλέψεις του ν. 2508/1997 (ΦΕΚ 124 Α'), κέντρων αποτέφρωσης νεκρών, καθώς και άλλων, σχετικών με το αντικείμενο, αρμοδιοτήτων του, ν) το σχέδιο κανονιστικών αποφάσεων των άρθρων 79 και 82 του Κ.Δ.Κ.. 2. Η επιτροπή ποιότητας ζωής συντάσσει ετήσια έκθεση πεπραγμένων στους τομείς αρμοδιότητάς της, η οποία συζητείται και εγκρίνεται από το δημοτικό συμβούλιο. 3. Το δημοτικό συμβούλιο μπορεί, για θέματα ιδιαίτερα σοβαρά, με ειδική αιτιολογία, και με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του να αποφασίζει ότι θα ασκήσει το ίδιο αρμοδιότητες των προηγούμενων παραγράφων. 4. Η επιτροπή ποιότητας ζωής με ειδική απόφαση που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών της μπορεί να παραπέμπει συγκεκριμένο θέμα της αρμοδιότητάς της στο δημοτικό συμβούλιο για τη λήψη απόφασης, εφόσον κρίνει ότι αυτό επιβάλλεται από την ιδιαίτερη σοβαρότητά του». Εξ άλλου, με την παράγραφο 2 του άρθρου 82 (Ρύθμιση κυκλοφορίας) του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, ο οποίος κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 3463/2006 (Α' 114), ορίστηκε ότι: «Οι κανονιστικές αποφάσεις των δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων που αφορούν την κυκλοφορία κοινοποιούνται στις κατά τόπους Υπηρεσίες της Τροχαίας ή στις Αστυνομικές Υπηρεσίες που ασκούν καθήκοντα Τροχαίας, καθώς και στις αρμόδιες υπηρεσίες της Γενικής Γραμματείας Δημόσιων Έργων του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων».

13. Επειδή, περαιτέρω, ο ίδιος ν. 3852/2010, όπως τροποποιήθηκε με τον ν. 4555/2018 και τον ν. 4604/2019 (Α' 50/26-3-2019) και ίσχυε κατά τις εκλογές για την ανάδειξη δημοτικών αρχών της 26ης Μαΐου 2019 και της 2ας Ιουνίου 2019, όριζε επίσης τα ακόλουθα: Στο άρθρο 9 (όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 6 του ν. 4555/2018 και τροποποιήθηκε, ως προς την παράγραφο 4, περίπτ. δ', με το άρθρο 50 του ν. 4604/2019): «Διάρκεια δημοτικής περιόδου. 1. Ο δήμαρχος και οι δημοτικοί σύμβουλοι, οι σύμβουλοι κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων και οι πρόεδροι των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως τριακοσίων (300) κατοίκων, εκλέγονται κάθε τέσσερα χρόνια με άμεση, καθολική και μυστική ψηφοφορία. 2. Η εκλογή στα ανωτέρω

αξιώματα γίνεται τη δεύτερη Κυριακή του μηνός Οκτωβρίου, κάθε τέταρτο έτος. Σε περίπτωση που δεν έχει αναδειχθεί επιτυχών συνδυασμός, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 33 (Α' γύρος), η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή, στα ίδια εκλογικά τμήματα, με τις ίδιες εφορευτικές επιτροπές, τους ίδιους αντιπροσώπους της δικαστικής αρχής και τους ίδιους εφόρους αντιπροσώπων (Β' γύρος). ...», στο άρθρο 18 (όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 14 του ν. 4555/2018 και τροποποιήθηκε με το άρθρο 52 παρ. 1, 6, 7 του ν. 4604/2019): «Υποψηφιότητες - Κατάρτιση συνδυασμών. 1. Η εκλογή του δημάρχου και των δημοτικών συμβούλων γίνεται κατά συνδυασμούς. Υποψηφιότητες εκτός συνδυασμών αποκλείονται. Κάθε συνδυασμός περιλαμβάνει: α) Τον υποψήφιο δήμαρχο και β) Τους υποψήφιους δημοτικούς συμβούλους ανά εκλογική περιφέρεια, σύμφωνα με τις παραγράφους 2 έως και 10. 2. Κανείς δεν επιτρέπεται να συμμετέχει σε περισσότερους συνδυασμούς. 3. Υποψηφιότητα από το ίδιο πρόσωπο για την εκλογή του και ως δημάρχου και ως μέλους δημοτικού συμβουλίου ή μέλους συμβουλίου κοινότητας ή προέδρου κοινότητας δεν επιτρέπεται. 4. Ο συνδυασμός καταρτίζεται με γραπτή δήλωση που υπογράφει ο επικεφαλής του. Στη δήλωση του συνδυασμού αναγράφονται κατά σειρά: ...», στο άρθρο 27 (όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 25 του ν. 4555/2018 και τροποποιήθηκε, ως προς τις παραγράφους 3, 4 και 7 με το άρθρο 55 παρ. 1, 2, 3 του ν. 4604/2019): «Σταυροί προτίμησης για την εκλογή δημοτικών αρχών. 1. ... 2. Για την εκλογή δημοτικών συμβούλων σε δήμους που αποτελούν ενιαία εκλογική περιφέρεια ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του υπέρ ενός ή δύο ή τριών υποψηφίων. Για την εκλογή δημοτικών συμβούλων σε δήμους που αποτελούνται από περισσότερες εκλογικές περιφέρειες ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του υπέρ ενός ή δύο ή τριών υποψηφίων της εκλογικής περιφέρειας στους εκλογικούς καταλόγους της οποίας είναι γραμμένος και υπέρ ενός υποψηφίου σε μία από τις άλλες εκλογικές περιφέρειες του οικείου δήμου. Στις μονοεδρικές, διεδρικές και τριεδρικές εκλογικές περιφέρειες ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του μόνον υπέρ ενός υποψηφίου της εκλογικής περιφέρειας στους εκλογικούς καταλόγους της οποίας είναι γραμμένος και υπέρ ενός υποψηφίου σε μία από τις

άλλες εκλογικές περιφέρειες του οικείου δήμου. 3. Για την εκλογή συμβουλίων κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων ... 4. Για την εκλογή προέδρων κοινότητας έως τριακοσίων (300) κατοίκων ... 5. ... 7. Για τον υποψήφιο δήμαρχο, δεν απαιτείται σταυρός προτίμησης και, αν σημειωθεί, δεν συνεπάγεται ακυρότητα του ψηφοδέλτιου (όπως η παράγραφος 7 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 55 παρ. 3 του ν. 4604/2019). 8. ...», στο άρθρο 29 (όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 27 του ν. 4555/2018): «Εφαρμογή των διατάξεων της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών. 1. Οι διατάξεις της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών εφαρμόζονται αναλόγως και κατά τη διενέργεια των δημοτικών εκλογών για όσα θέματα δεν υφίσταται ειδική πρόβλεψη στις ρυθμίσεις του παρόντος νόμου και του Κ.Δ.Κ.. 2. ...», στο άρθρο 31 (όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 57 του ν. 4604/2019): «Επιτυχών συνδυασμός δημάρχου - λοιποί συνδυασμοί του Δημοτικού Συμβουλίου - Εκλογή δημάρχου. 1. Στις εκλογές των δημάρχων και των Δημοτικών Συμβούλων, θεωρείται επιτυχών συνδυασμός αυτός που πλειοψήφησε με ποσοστό μεγαλύτερο του πενήντα τοις εκατό (50% + 1 ψήφο) του συνόλου των έγκυρων ψηφοδελτίων και λοιποί συνδυασμοί του Δημοτικού Συμβουλίου αυτοί που έλαβαν έστω και μία έδρα, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 32. 2. Δήμαρχος εκλέγεται ο επικεφαλής του επιτυχόντος συνδυασμού ή αυτός που αναδείχτηκε νικητής στον Β' γύρο», στο άρθρο 32 (όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 28 του ν. 4555/2018 και τροποποιήθηκε, ως προς την παράγραφο 2, με το άρθρο 58 του ν. 4604/2019): «Εκλογικό σύστημα - Κατανομή των εδρών του δημοτικού συμβουλίου. 1. Το σύνολο των εδρών του δημοτικού συμβουλίου κατανέμεται στους συνδυασμούς που έλαβαν μέρος στις εκλογές, ανάλογα με τον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν στον Α' γύρο. 2. Η αναλογική κατανομή των εδρών γίνεται ως εξής: ... 3. Αν έχει ανακηρυχθεί ένας μόνο συνδυασμός υποψηφίων, ο δήμαρχος εκλέγεται από το μοναδικό συνδυασμό. Οι πρώτοι κατά σειρά σε σταυρούς προτίμησης, και εωσότου συμπληρωθεί ο αριθμός των εδρών του δημοτικού συμβουλίου, εκλέγονται τακτικοί και οι υπόλοιποι αναπληρωματικοί σύμβουλοι.», στο άρθρο 33 (όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 29 του ν. 4555/2018 και τροποποιήθηκε, ως προς

τις παραγράφους 1 και 4, με το άρθρο 59 του ν. 4604/2019): «Επανάληψη της ψηφοφορίας για την εκλογή δημοτικών αρχών. 1. Αν κανένας συνδυασμός δεν συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των έγκυρων ψηφοδελτίων, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή (Β' Γύρος), ανάμεσα μόνο στους υποψήφιους δημάρχους των δύο συνδυασμών που έλαβαν τις περισσότερες ψήφους. Δήμαρχος εκλέγεται ο υποψήφιος του συνδυασμού που συγκέντρωσε στην επαναληπτική ψηφοφορία την απόλυτη πλειοψηφία ολόκληρου του αριθμού των έγκυρων ψηφοδελτίων. Αν στην επαναληπτική ψηφοφορία οι δύο συνδυασμοί ισοψηφήσουν, το αρμόδιο Πρωτοδικείο διενεργεί κλήρωση για την ανάδειξη του δημάρχου [όπως η παράγραφος 1 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 59 παρ. 1 του ν. 4604/2019]. 2. ... 5. Όλοι οι τακτικοί και αναπληρωματικοί σύμβουλοι εκλέγονται με βάση την πρώτη ψηφοφορία (Α' γύρος), σύμφωνα με τους σταυρούς προτίμησης που έλαβε καθένας στην ψηφοφορία αυτή, όπως ορίζεται στα επόμενα άρθρα. 6. ...», στο άρθρο 34 (όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 30 του ν. 4555/2018 και τροποποιήθηκε, ως προς τις παραγράφους 1, 5 και 8, με το άρθρο 60 παρ. 1, 2 και 3 του ν. 4604/2019): «Κατανομή των εδρών του δημοτικού συμβουλίου ανά εκλογική περιφέρεια. Οι έδρες του δημοτικού συμβουλίου που δικαιούται να καταλάβει κάθε συνδυασμός, σύμφωνα με το άρθρο 32, στους δήμους που έχουν περισσότερες από μία εκλογικές περιφέρειες, κατανέμονται ανά εκλογική περιφέρεια ως εξής: ...» και στο άρθρο 74 (όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 76 του ν. 4555/2018): «Συγκρότηση και Εκλογή Οικονομικής Επιτροπής και Επιτροπής Ποιότητας Ζωής. 1. Η οικονομική επιτροπή και η επιτροπή ποιότητας ζωής αποτελούνται από τον δήμαρχο ή τον οριζόμενο από αυτόν αντιδήμαρχο ως πρόεδρο, από δύο ακόμη αντιδημάρχους ως μέλη οριζόμενα από το δήμαρχο και από έξι (6) μέλη, αν το συμβούλιο έχει έως και είκοσι επτά (27) μέλη, οκτώ (8) μέλη, αν το συμβούλιο έχει έως και σαράντα πέντε (45) μέλη και δέκα (10) μέλη, αν το συμβούλιο έχει πάνω από σαράντα πέντε (45) μέλη. 2. Η θητεία της οικονομικής επιτροπής και της επιτροπής ποιότητας ζωής είναι διετής. Το δημοτικό συμβούλιο, μετά την εκλογή του προεδρείου κατά τις ημερομηνίες που ορίζονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 64 και κατά τη διάρκεια της ίδιας

συνεδρίασης, εκλέγει μεταξύ των μελών του με μυστική ψηφοφορία τα μέλη της οικονομικής επιτροπής και της επιτροπής ποιότητας ζωής, με τη διαδικασία των επόμενων παραγράφων. 3. Οι δημοτικές παρατάξεις καταρτίζουν ψηφοδέλτια με τους υποψήφιους για κάθε επιτροπή συμβούλους που ανήκουν στη δύναμή τους. Σύμβουλοι που δεν ανήκουν σε καμία παράταξη μπορούν να υποβάλουν επίσης την υποψηφιότητά τους σε ξεχωριστά ψηφοδέλτια. Κάθε σύμβουλος μπορεί να επιλέγει θέτοντας σταυρό προτίμησης για κάθε επιτροπή, από το ψηφοδέλτιο της επιλογής του, τους υποψηφίους της προτίμησής του και μέχρι του συνολικού αριθμού των μελών της επιτροπής, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη ο δήμαρχος και οι οριζόμενοι από αυτόν αντιδήμαρχοι. Ψηφοδέλτιο στο οποίο έχουν σημειωθεί περισσότεροι σταυροί προτίμησης από τους προβλεπόμενους στο προηγούμενο εδάφιο θεωρείται έγκυρο, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη κανένας σταυρός προτίμησης. 4. Οι έδρες των επιτροπών κατανέμονται μεταξύ των παρατάξεων και των μεμονωμένων συμβούλων ανάλογα με τον αριθμό των ψήφων που λαμβάνουν. Το σύνολο των εγκύρων ψηφοδελτίων διαιρείται με τον συνολικό αριθμό των εδρών των εκλεγόμενων μελών της κάθε επιτροπής, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη ο δήμαρχος και οι οριζόμενοι από αυτόν αντιδήμαρχοι και το πηλίκο της διαίρεσης παραλειπομένου του κλάσματος αποτελεί το εκλογικό μέτρο. Κάθε παράταξη καταλαμβάνει τόσες έδρες σε κάθε επιτροπή όσες φορές χωρεί το εκλογικό μέτρο στον αριθμό των εγκύρων ψηφοδελτίων που έλαβε. Μεμονωμένος σύμβουλος που έλαβε τον ίδιο ή μεγαλύτερο αριθμό ψήφων από το εκλογικό μέτρο καταλαμβάνει μία έδρα στην επιτροπή για την οποία ήταν υποψήφιος. Παράταξη στο ψηφοδέλτιο της οποίας περιλαμβάνονται υποψήφιοι λιγότεροι από τις έδρες των εκλεγόμενων μελών της επιτροπής, καταλαμβάνει τόσες μόνο έδρες στην επιτροπή όσοι είναι και οι υποψήφιοί της. Οι έδρες που μένουν αδιάθετες κατανέμονται ανά μία μεταξύ όλων των παρατάξεων και των μεμονωμένων υποψηφίων είτε έλαβαν έδρα κατά το προηγούμενο εδάφιο είτε όχι, ανάλογα με τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπά τους. Σε περίπτωση ισοψηφίας ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου διενεργεί κλήρωση. 5. Μέλη της επιτροπής εκλέγονται, από κάθε παράταξη που κατέλαβε έδρα σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο οι υποψήφιοι που

συγκέντρωσαν τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης. Σε περίπτωση ισοψηφίας, ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου διενεργεί κλήρωση. Οι λοιποί υποψήφιοι, ανά παράταξη, αποτελούν, κατά σειρά σταυρών προτίμησης, τα αναπληρωματικά μέλη της επιτροπής. 6. Τα αναπληρωματικά μέλη, με τη σειρά της εκλογής τους, καταλαμβάνουν τις θέσεις των εκλεγέντων με το ίδιο ψηφοδέλτιο τακτικών μελών που μένουν κενές κατά τη διάρκεια της διετίας. Σε περίπτωση που έχει εξαντληθεί ο αριθμός των αναπληρωματικών μελών ή σε περίπτωση που παραιτηθεί ή για οποιονδήποτε τρόπο εκλείψει μεμονωμένος σύμβουλος που έχει εκλεγεί μέλος επιτροπής, διενεργείται νέα εκλογή, για την κάλυψη των κενών εδρών της επιτροπής, με τη διαδικασία των προηγούμενων παραγράφων. Όταν τα μέλη που εκπροσωπούν τις λοιπές παρατάξεις, πλην αυτής του δημάρχου, παραιτηθούν κατά τη διάρκεια της διετίας και δεν υπάρχει αντικαταστάτης τους, τη θέση τους καταλαμβάνουν τα μέλη της παράταξης του δημάρχου. 7. Δεν επιτρέπεται να εκλεγεί μέλος της οικονομικής ή της επιτροπής ποιότητας ζωής ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου. 8. Η διαδικασία εκλογής των παραγράφων 1 έως και 6 διενεργείται πρώτα για την εκλογή των μελών της οικονομικής επιτροπής και στη συνέχεια για την εκλογή των μελών της επιτροπής ποιότητας ζωής. 9. Αν δεν επιτευχθεί εκλογή για οποιονδήποτε λόγο ή η συνεδρίαση ματαιωθεί επειδή δεν σχηματίστηκε απαρτία, η συνεδρίαση επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή και εφαρμόζονται οι διατάξεις των παραγράφων 3 και 4. Αν και στη δεύτερη συνεδρίαση δεν επιτευχθεί εκλογή ή η συνεδρίαση ματαιωθεί, επειδή δεν σχηματίστηκε απαρτία, θεωρείται ότι εκλέγονται εκείνοι που έλαβαν τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης, σύμφωνα με τη δικαστική απόφαση ανακήρυξης ανάλογα με τον αριθμό εδρών που δικαιούται κάθε παράταξη σύμφωνα με την παράγραφο 4. 10. Τα πρακτικά της εκλογής διαβιβάζονται μέσα σε προθεσμία πέντε (5) ημερών από τη διενέργεια της εκλογής στον Επόπτη Ο.Τ.Α., ο οποίος αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από προσφυγή δημότη ενώπιον του, η οποία ασκείται εντός αποκλειστικής προθεσμίας πέντε (5) ημερών από τη διενέργεια της εκλογής, αποφαινεται, μέσα σε πέντε (5) ημέρες το αργότερο αφότου παρέλαβε τα πρακτικά, για τη νομιμότητα της εκλογής. 11. Οι επιτροπές στην πρώτη

συνεδρίαση μετά την εκλογή τους εκλέγουν μεταξύ των μελών τους, με φανερή ψηφοφορία, τον αντιπρόεδρο. Δικαίωμα ψήφου στην περίπτωση αυτή έχει και ο πρόεδρος της επιτροπής. 12. Όταν τα μέλη της οικονομικής επιτροπής ή της επιτροπής ποιότητας ζωής παύουν για οποιονδήποτε λόγο να είναι μέλη των αντίστοιχων δημοτικών παρατάξεων, εκπίπτουν αυτοδικαίως από την οικονομική επιτροπή ή την επιτροπή ποιότητας ζωής και αντικαθίστανται, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου αυτού». Περαιτέρω, με το άρθρο 91 του ν. 4555/2018 ορίστηκαν τα ακόλουθα: «1. Όπου στις διατάξεις των άρθρων 227, 240, 243, 244, 246, 255, 266 του ν. 3463/2006 (Α' 114), όπως ισχύει, αναφέρεται ότι τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων των νομικών προσώπων των δήμων ορίζονται από το δημοτικό συμβούλιο κατά συγκεκριμένη αναλογία πλειοψηφίας - μειοψηφίας, η σχετική πρόβλεψη καταργείται από την επόμενη δημοτική περίοδο και, το σύνολο των μελών ορίζεται, με ψηφοφορία, από το δημοτικό συμβούλιο. Ο συνολικός αριθμός των μελών του διοικητικού συμβουλίου των νομικών προσώπων των δήμων δεν θίγεται. 2. Η παρ. 1 του άρθρου 3 του ν. 1069/1980 (Α' 191), όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής: “1. Η ΔΕΥΑ που συνιστάται από ένα (1) μόνο δήμο διοικείται από Διοικητικό Συμβούλιο, που αποτελείται από τον δήμαρχο ή τον οριζόμενο από αυτόν σύμβουλο ως Πρόεδρο, έναν (1) ακόμη αιρετό εκπρόσωπο που ορίζεται με απόφαση του δημάρχου και πέντε (5) έως εννέα (9) ακόμη αιρετούς εκπροσώπους του δήμου, που ορίζονται με απόφαση του οικείου Δημοτικού Συμβουλίου. Πλέον των αιρετών εκπροσώπων του δήμου, σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, ως μέλη του διοικητικού συμβουλίου ορίζονται ακόμη, ένα (1) μέλος ως εκπρόσωπος των εργαζομένων στην επιχείρηση, οριζόμενος από την πλέον αντιπροσωπευτική συνδικαλιστική οργάνωση των εργαζομένων στην επιχείρηση ή εφόσον ελλείπει τέτοια, από το σύνολο των εργαζομένων στην επιχείρηση, τους οποίους ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου συγκαλεί σε γενική συνέλευση για το σκοπό αυτόν και ένα (1) μέλος ως εκπρόσωπος περιβαλλοντικού ή κοινωνικού φορέα της περιοχής, κάτοχος πτυχίου Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή ισότιμου τίτλου της αλλοδαπής, με αποδεδειγμένη εμπειρία ή γνώσεις συναφείς με το αντικείμενο της επιχείρησης.

Ο καθορισμός του περιβαλλοντικού ή κοινωνικού φορέα του προηγούμενου εδαφίου και η διαπίστωση της συνδρομής των προϋποθέσεων στο πρόσωπο του προτεινόμενου από αυτόν μέλους, γίνεται με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου. Τυχόν ανεξάρτητα μέλη, εφόσον ο συνολικός αριθμός των μελών που προβλέπονται από τον οικείο Οργανισμό υπερβαίνει τον αριθμό των μελών που ορίζονται κατά τα προηγούμενα εδάφια, είναι δημότες ή μόνιμοι κάτοικοι του οικείου δήμου, με αποδεδειγμένη εμπειρία ή γνώσεις συναφείς με το αντικείμενο της επιχείρησης και ορίζονται σύμφωνα με τη διαδικασία της επόμενης παραγράφου.”. 3. ...». Εξ άλλου, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 44 του ν. 4555/2018, οι διατάξεις του Κεφαλαίου Γ’ αυτού, με τίτλο «Δημοτικές αρχές - εκλογική διαδικασία - εκλογικό σύστημα» (άρθρα 4 - 44) «ισχύουν από την πρώτη, μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος, δημοτική περίοδο» (παρ. 2) και, ειδικότερα, οι διατάξεις των άρθρων 6 έως και 39 του ανωτέρω κεφαλαίου και νόμου «ισχύουν και για τις εκλογές για την ανάδειξη δημοτικών αρχών της παρ. 4 του άρθρου 9 του ν. 3852/2010» (παρ. 3). Κατά τα οριζόμενα δε στο άρθρο 92 του ν. 4555/2018, οι διατάξεις του Κεφαλαίου Ε’ αυτού, με τίτλο «Σύστημα διακυβέρνησης δήμων - κοινοτήτων» (άρθρα 68 - 92) ισχύουν από τη δημοτική περίοδο που αρχίζει μετά την έναρξη ισχύος του εν λόγω νόμου. Τέλος, η ανωτέρω παράγραφος 1 του άρθρου 3 του ν. 1069/1980 «Περί κινήτρων διά την ίδρυσιν Επιχειρήσεων Υδρεύσεως και Αποχετεύσεως» (Α’ 191), αντικαταστάθηκε εκ νέου με το άρθρο 99 του ν. 4604/2019 ως εξής: «Διοικητικό Συμβούλιο της Επιχείρησης. 1. Η ΔΕΥΑ που συνιστάται από ένα (1) μόνο Δήμο διοικείται από Διοικητικό Συμβούλιο, που αποτελείται από τον Δήμαρχο ή τον οριζόμενο από αυτόν σύμβουλο ως Πρόεδρο, έναν (1) ακόμη αιρετό εκπρόσωπο που ορίζεται με απόφαση του Δημάρχου και πέντε (5) έως εννέα (9) ακόμη αιρετούς εκπροσώπους του Δήμου, που ορίζονται με απόφαση του οικείου Δημοτικού Συμβουλίου. Εκτός από τους αιρετούς εκπροσώπους του Δήμου, σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, ως μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ορίζονται ακόμη, ένα (1) μέλος ως εκπρόσωπος των εργαζομένων στην επιχείρηση, που υποδεικνύεται από την πλέον αντιπροσωπευτική συνδικαλιστική οργάνωση των εργαζομένων στην επιχείρηση ή εφόσον ελλείπει

τέτοια, από το σύνολο των εργαζομένων στην επιχείρηση, τους οποίους ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου συγκαλεί σε γενική συνέλευση για το σκοπό αυτόν και ένα (1) μέλος ως εκπρόσωπος περιβαλλοντικού ή κοινωνικού φορέα της περιοχής, κάτοχος πτυχίου Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή ισότιμου τίτλου της αλλοδαπής, με αποδεδειγμένη εμπειρία ή γνώσεις συναφείς με το αντικείμενο της επιχείρησης. Ο καθορισμός του περιβαλλοντικού ή κοινωνικού φορέα του προηγούμενου εδαφίου και η διαπίστωση της συνδρομής των προϋποθέσεων στο πρόσωπο του προτεινόμενου από αυτόν μέλους, γίνεται με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου. Τα ανεξάρτητα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, εφόσον ο συνολικός αριθμός των μελών που προβλέπονται από τον οικείο Οργανισμό υπερβαίνει τον αριθμό των μελών που ορίζονται, σύμφωνα με τα προηγούμενα εδάφια, είναι δημότες ή μόνιμοι κάτοικοι του οικείου δήμου, με αποδεδειγμένη εμπειρία ή γνώσεις συναφείς με το αντικείμενο της επιχείρησης και ορίζονται με απόφαση του οικείου Δημοτικού Συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται με πλειοψηφία των 2/3 του αριθμού των μελών του. 2. ...».

14. Επειδή, με τον ανωτέρω ν. 4555/2018 καθιερώθηκε για την κατανομή των εδρών του δημοτικού συμβουλίου το σύστημα της απλής αναλογικής, σε αντικατάσταση του προϊσχύσαντος πλειοψηφικού συστήματος, ενώ διατηρήθηκε το σύστημα της εκλογής ως δημάρχου του επικεφαλής του συνδυασμού που συγκεντρώνει την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των έγκυρων ψηφοδελτίων κατά την αρχική ή την επαναληπτική εκλογή (βλ. άρθρα 28 και 29, με τα οποία αντικαταστάθηκαν αντιστοίχως τα άρθρα 32 και 33 του ν. 3852/2010). Με τον ίδιο νόμο εισήχθη σειρά ρυθμίσεων, με τις οποίες επιδιώχθηκε, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην οικεία αιτιολογική έκθεση, η αναδιαμόρφωση του συστήματος διακυβέρνησης των δήμων και των περιφερειών, ώστε αυτό να είναι «θεσμικά και πολιτικά προσαρμοσμένο στην υιοθέτηση της απλής αναλογικής και, επομένως, κατατείνει, μέσω ρυθμίσεων για την ενίσχυση της συλλογικής λειτουργίας των οργάνων των Δήμων και των Περιφερειών και της αυξημένης δημοσιότητας των συνεδριάσεων, στη δημοκρατικότερη και πιο συμμετοχική λειτουργία τους. Στο πλαίσιο αυτό,

κεντρικού χαρακτήρα είναι η κατάργηση της παντοδυναμίας του επιτυχόντος συνδυασμού, δηλαδή της παράταξης του Δημάρχου ή του Περιφερειάρχη και η διάχυση των ρόλων και σε συμβούλους προερχόμενους από άλλες παρατάξεις, είτε πρόκειται για την επιλογή των Αντιδημάρχων και των Αντιπεριφερειάρχων είτε για τον τρόπο συγκρότησης των επιτροπών του Δημοτικού και του Περιφερειακού Συμβουλίου». Στην ίδια αιτιολογική έκθεση αναφέρονται, επίσης, τα ακόλουθα: «... Γ. Διατήρηση της άμεσης εκλογής του Δημάρχου ή του Περιφερειάρχη ως επικεφαλής του οικείου (επιτυχόντος) συνδυασμού σε δύο γύρους. Αν και θεσμικά πιο συνεπής προς την απλή αναλογική είναι η έμμεση εκλογή του Δημάρχου ή του Περιφερειάρχη, ο οποίος εξάλλου –σύμφωνα με τα παγίως ισχύοντα– είναι τύποις εκτελεστικό όργανο των αποφάσεων του οικείου συμβουλίου, στο παρόν σχέδιο νόμου προκρίθηκε η διατήρηση του υφιστάμενου τρόπου άμεσης, τρόπον τινά, εκλογής του Δημάρχου ή του Περιφερειάρχη, ως επικεφαλής του αντίστοιχου συνδυασμού, είτε στον πρώτο γύρο, εφόσον ο συνδυασμός του λάβει τουλάχιστον το 50% των έγκυρων ψήφων συν μία, είτε, εφόσον η πλειοψηφία αυτή δεν επιτευχθεί, στο δεύτερο γύρο που διεξάγεται μεταξύ των επικεφαλής των δύο πρώτων συνδυασμών. Ο λόγος για την επιλογή αυτή είναι διττός: Αφενός, ιστορικά και συμβολικά, δεν πρέπει να αγνοηθεί η ιδιαίτερη θέση που κατέχει στις τοπικές κοινωνίες ο Δήμαρχος και ο Περιφερειάρχης (παλαιότερα, ο Νομάρχης), ως ο “πρώτος πολίτης” του τόπου και ο πολιτικός εκπρόσωπος της τοπικής κοινωνίας, ανεξάρτητα από την τυπική και νομική περιγραφή της θέσης του. Δεν θα πρέπει δε να συγχέεται το γεγονός αυτό –το οποίο σε μεγάλο βαθμό είναι αντικειμενικό και προέκυψε από τον καθοριστικό ρόλο που έπαιξαν στη διαδρομή του θεσμού μεγάλες αυτοδιοικητικές προσωπικότητες– με την ύπαρξη ενός δημαρχοκεντρικού ή περιφερειαρχοκεντρικού μοντέλου, το οποίο κυρίως απέρρευε μέχρι σήμερα από την απόλυτη αριθμητική κυριαρχία του εκάστοτε Δημάρχου ή Περιφερειάρχη στο δημοτικό ή περιφερειακό συμβούλιο και, επομένως, τη δυνατότητά του να επιβάλλει μονομερώς τις αποφάσεις του, μετατρέποντας τη διαδικασία εντός του οικείου συμβουλίου σε απλή επικύρωση των αποφάσεών του. Αφετέρου, η έμμεση εκλογή έχει σε πολλές περιπτώσεις

συνδυαστεί με φαινόμενα παραταξιακής ή προσωπικής συναλλαγής, που καταλήγουν στην ανάδειξη προσώπων που δεν έχουν νομιμοποιηθεί για την κατάληψη ενός τόσο σοβαρού δημόσιου αξιώματος από το εκλογικό σώμα. Έτσι, κρίθηκε ότι η μεσολάβηση της επιλογής των εκλογέων, οι οποίοι μάλιστα κατά το δεύτερο γύρο θα γνωρίζουν τη δυναμική που θα έχει ήδη διαμορφωθεί εντός του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου, θα αποτρέψει τέτοια φαινόμενα και θα λειτουργήσει προωθητικά για την αποτελεσματική εφαρμογή της απλής αναλογικής, καθώς ένα από τα κριτήρια επιλογής του Δημάρχου ή του Περιφερειάρχη θα είναι, αυτονόητα, και η ικανότητά του να επιτυγχάνει συναινέσεις και συγκλίσεις εντός του οικείου συμβουλίου, με τους εκάστοτε δεδομένους συσχετισμούς». Εξ άλλου, επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με τα άρθρα 57, 59, 61, 64, 65 και 66 του μεταγενέστερου ν. 4604/2019, «επιτυχών συνδυασμός» θεωρείται (μόνον) όποιος λάβει την απόλυτη πλειοψηφία στον Α' γύρο, ενώ, σε περίπτωση επαναληπτικής ψηφοφορίας (Β' γύρος) δεν ανακηρύσσεται πλέον επιτυχών συνδυασμός, αλλά «συνδυασμός του δημάρχου». Στην αιτιολογική έκθεση του ν. 4604/2019 διαλαμβάνεται ότι το ανωτέρω άρθρο 57 «έχει ως σκοπό να αντιστοιχήσει την έννοια του “επιτυχόντος συνδυασμού” και την έννοια του “επιλαχόντος συνδυασμού” με το νέο τρόπο εκλογής των αιρετών, αυτόν της απλής αναλογικής, στο μέτρο που δήμαρχος μπορεί να εκλεγεί και ο υποψήφιος του δεύτερου σε δύναμη συνδυασμού». Ανάλογες «ορολογικές προσαρμογές» με το εκλογικό σύστημα της απλής αναλογικής, έγιναν, σύμφωνα με την ανωτέρω αιτιολογική έκθεση, και με τα προαναφερθέντα άρθρα 59, 61, 64, 65 και 66 του ίδιου νόμου.

15. Επειδή, μετά τις εκλογές για την ανάδειξη δημοτικών αρχών της 26ης Μαΐου 2019 και της 2ας Ιουνίου 2019, δημοσιεύτηκε ο ν. 4623/2019 (Α' 134/9-8-2019). Με τις διατάξεις των άρθρων 1 έως και 6 του Μέρους Α', με τίτλο «Επείγουσες διατάξεις Υπουργείου Εσωτερικών» (άρθρα 1 – 18), του ανωτέρω νόμου –οι οποίες ισχύουν, σύμφωνα με το άρθρο 121 αυτού, από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως– προβλέφθηκε η τροποποίηση ή κατάργηση διατάξεων των νόμων 3852/2010, 4555/2018, 4604/2019, καθώς και

άλλων συναφών νομοθετημάτων. Στην αιτιολογική έκθεση του ν. 4623/2019 διαλαμβάνεται ότι με τις διατάξεις του Μέρους Α' «εισάγεται ένα πρώτο πλέγμα άμεσης αντιμετώπισης της ανακύψασας προβληματικής κατάστασης, προ της εγκατάστασης των νέων αιρετών αρχών», «προκειμένου να αποφευχθούν φαινόμενα ακυβερνησίας των Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού που θα οδηγούσαν σε πρωτοφανή δυσλειτουργία της διοίκησης των δήμων και των περιφερειών και για να αποκατασταθεί – στο μέτρο του δυνατού – η ανακολουθία που προέκυψε μεταξύ της εκπεφρασμένης λαϊκής βούλησης και της κατανομής των εδρών των δημοτικών / περιφερειακών συμβουλίων της χώρας». Ειδικότερα, στην ανωτέρω αιτιολογική έκθεση διαλαμβάνεται ότι «με την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 28 επ. του ν. 4555/2018 (Α' 133) εισήχθη η αναλογική κατανομή των εδρών των δημοτικών - περιφερειακών συμβουλίων που προέκυψαν από τις εκλογές της 26ης Μαΐου 2019. Από την εφαρμογή του συστήματος αυτού, σε διακόσιους τριάντα έναν (231) από τους τριακόσιους τριάντα δύο (332) δήμους, οι εκλεγμένοι δήμαρχοι με βάση τα αποτελέσματα της κάλπης δεν διαθέτουν την πλειοψηφία των δημοτικών συμβουλίων των δήμων τους οποίους θα κληθούν να διοικήσουν. Μάλιστα, σε εξήντα εννέα (69) εξ αυτών στον β' γύρο της εκλογικής διαδικασίας εξελέγη τελικά ο δεύτερος εκ των δύο αντιπάλων, με αποτέλεσμα η παράταξη του δημάρχου να έχει λιγότερους δημοτικούς συμβούλους από ότι η παράταξη του υποψηφίου που πλειοψήφησε κατά τον α' γύρο». Έτσι, κατά τα διαλαμβανόμενα στην αιτιολογική έκθεση, «το σύνολο των διατάξεων του ν. 4555/2018 δημιουργεί μία πρωτοφανή ανακολουθία» μεταξύ της κατανομής των εδρών στα οικεία συμβούλια και «της εκπεφρασμένης λαϊκής βούλησης στο πρόσωπο του εκλεγμένου δημάρχου / περιφερειάρχη», οι οποίοι «διαθέτουν άμεση λαϊκή νομιμοποίηση, ως οι αρχηγοί του συνδυασμού που πλειοψήφησε, και η νομιμοποίηση αυτή αποτελεί λαϊκή εντολή για την εφαρμογή του προγράμματος που εξήγγειλαν, το οποίο και εγκρίθηκε από την τοπική κοινωνία διά της ψήφου»· η πραγματικότητα δε αυτή «εκφεύγει από την όποια πρόθεση του νομοθέτη να εισ[αγ]άγει “αναλογικό εκλογικό σύστημα” στους Ο.Τ.Α., διότι η αδυναμία λειτουργίας των δημοτικών και περιφερειακών υπηρεσιών ακυρώνει στην πράξη την συνταγματική επιταγή για τη “διοίκηση

των τοπικών υποθέσεων”. Προς τούτο, η παρούσα νομοθετική παρέμβαση κρίνεται απολύτως επιβεβλημένη για την προστασία του δημοσίου συμφέροντος, το οποίο συνυφαίνεται με την αδήριτη ανάγκη προστασίας της συνταγματικά κατοχυρωμένης αυτοδιοικήτης λειτουργίας των Ο.Τ.Α. και της απρόσκοπτης άσκησης των αρμοδιοτήτων τους, που σαφώς υπερτερούν –και σε κάθε περίπτωση προέχουν– από την επιλογή του τρόπου λειτουργίας και τις αρμοδιότητες των συλλογικών οργάνων των οργανισμών της τοπικής αυτοδιοίκησης. Περαιτέρω, ο κοινός νομοθέτης διαθέτει ευρύ, κατ’ αρχήν, περιθώριο εκτιμήσεως των πολιτικών και κοινωνικών συνθηκών που επικρατούν κάθε φορά, για τον καθορισμό του πλαισίου εντός του οποίου οι Ο.Τ.Α. διοικούνται και ασκούν τις αρμοδιότητές τους, πάντοτε προς την εξασφάλιση της εύρυθμης και αποτελεσματικής τους λειτουργίας (βλ. Σ.τ.Ε. Ολ. 3684/2009). ... Εξ άλλου, δεν κατοχυρώνεται από το Σύνταγμα η σύσταση συγκεκριμένων οργάνων στους Ο.Τ.Α., ούτε η άσκηση από αυτά, ενός ελαχίστου αποφασιστικών ή γνωμοδοτικών αρμοδιοτήτων. Τα οργανωτικά αυτά ζητήματα ανήκουν στην ευχέρεια του κοινού νομοθέτη (βλ. Σ.τ.Ε. 702/2019 Δ’ Τμήμα). Επιπλέον, από τις ρυθμίσεις του κοινού νομοθέτη δεν ανακύπτει ζήτημα αντίθεσης στα άρθρα 26 και 102 του Συντάγματος, αλλά ούτε και στις διατάξεις του Ευρωπαϊκού Χάρτη Τοπικής Αυτονομίας, οι οποίες πάντως ορίζουν ότι η εξουσία των Ο.Τ.Α. να αποφασίζουν για τις υποθέσεις της τοπικής κοινωνίας ευρίσκει όριο στο νόμο (βλ. Σ.τ.Ε. 15/2015 Ολ.)». Στην ίδια αιτιολογική έκθεση διαλαμβάνονται επίσης τα ακόλουθα: επί του άρθρου 2, ότι «στο πλαίσιο ενίσχυσης της κυβερνησιμότητας, αλλά και της χάραξης και υλοποίησης της πολιτικής για την οποία εξελέγη ο Δήμαρχος ή ο Περιφερειάρχης, ορίζεται ότι η πλειοψηφία των μελών της οικονομικής επιτροπής και της επιτροπής ποιότητας ζωής προέρχεται από το συνδυασμό με τον οποίο εξελέγη ο Δήμαρχος ή ο Περιφερειάρχης και εισάγεται νέα αναλογική διαδικασία εκλογής των μελών. Εκτιμάται δε, ότι η νέα διαδικασία εκλογής είναι η πλέον ευέλικτη και αποτυπώνει στον βέλτιστο βαθμό τη λαϊκή ετυμηγορία»· επί του άρθρου 6, ότι «εισάγονται ρυθμίσεις για τη συγκρότηση των διοικητικών συμβουλίων των νομικών προσώπων των δήμων και των περιφερειών,

συμπεριλαμβανομένων των ΔΕΥΑ, ώστε να επιτυγχάνεται σε κάθε περίπτωση ότι η πλειοψηφία προέρχεται από τον συνδυασμό με τον οποίο εξελέγη ο Δήμαρχος ή ο Περιφερειάρχης, ώστε να μπορεί να διοικηθεί το νομικό πρόσωπο και να λαμβάνονται αποφάσεις, οι οποίες απηχούν τη λαϊκή εντολή».

16. Επειδή, με το άρθρο 2 παρ. 1 του ν. 4623/2019, το προαναφερθέν άρθρο 74 του ν. 3852/2010 αντικαταστάθηκε ως εξής: «Συγκρότηση και εκλογή οικονομικής επιτροπής και επιτροπής ποιότητας ζωής. 1. Η οικονομική επιτροπή και η επιτροπή ποιότητας ζωής αποτελούνται από τον Δήμαρχο ή τον οριζόμενο από αυτόν αντιδήμαρχο ως πρόεδρο, από δύο (2) ακόμη αντιδημάρχους ως μέλη οριζόμενα από τον δήμαρχο και από τέσσερα (4) μέλη, αν το συμβούλιο έχει έως και είκοσι επτά (27) μέλη, έξι (6) μέλη, αν το συμβούλιο έχει έως και σαράντα πέντε (45) μέλη και οκτώ (8) μέλη, αν το συμβούλιο έχει πάνω από σαράντα πέντε (45) μέλη. Τα μη οριζόμενα μέλη των επιτροπών εκλέγονται από το δημοτικό συμβούλιο. Από τα εκλεγόμενα μέλη των επιτροπών, τουλάχιστον ένα (1) μέλος στις επταμελείς, δύο (2) μέλη στις εννεαμελείς και τρία (3) μέλη στις ενδεκαμελείς επιτροπές προέρχονται υποχρεωτικά από την παράταξη με την οποία εξελέγη ο δήμαρχος. 2. Η θητεία της οικονομικής επιτροπής και της επιτροπής ποιότητας ζωής είναι διετής. Το δημοτικό συμβούλιο, μετά την εκλογή του προεδρείου κατά τις ημερομηνίες που ορίζονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 64 και κατά τη διάρκεια της ίδιας συνεδρίασης, εκλέγει μεταξύ των μελών του με μυστική ψηφοφορία τα μέλη της οικονομικής επιτροπής και της επιτροπής ποιότητας ζωής, με τη διαδικασία των επόμενων παραγράφων. 3. Για τον υπολογισμό των μελών κάθε παράταξης στην οικονομική επιτροπή και στην επιτροπή ποιότητας ζωής διαιρείται ο συνολικός αριθμός των μελών του δημοτικού συμβουλίου με τον αριθμό των εκλεγόμενων μελών και ο αριθμός αυτός, έως δεύτερου δεκαδικού ψηφίου, αποτελεί το εκλογικό μέτρο. Στη συνέχεια διαιρείται ο αριθμός των δημοτικών συμβούλων κάθε παράταξης με το εκλογικό μέτρο και η κάθε παράταξη εκλέγει στις επιτροπές αριθμό μελών ίσο με το ακέραιο μέρος της διαίρεσης. Για τη διαδικασία αυτή, τυχόν ανεξάρτητοι δημοτικοί σύμβουλοι λογίζονται αθροιστικά ως μια ενιαία παράταξη. Εφόσον

το άθροισμα των μελών που έχουν εκλεγεί κατ' εφαρμογή του ανωτέρω εδαφίου υπολείπεται του συνόλου του αριθμού των μελών που εκλέγονται στην επιτροπή, οι παρατάξεις εκλέγουν ανά μια, ακόμα και εάν δεν έχουν εκλέξει μέλος κατά τα ανωτέρω, ένα μέλος με βάση το μεγαλύτερο υπόλοιπο της ανωτέρω διαίρεσης και μέχρι συμπλήρωσης των μελών που εκλέγονται συνολικά. Σε περίπτωση ίσου υπολοίπου προηγείται ο συνδυασμός που έχει λάβει μεγαλύτερο αριθμό ψήφων στις δημοτικές εκλογές. 4. Σε περίπτωση που ο συνδυασμός του εκλεγέντος δημάρχου δεν έχει εκλέξει τον ελάχιστο αριθμό μελών που προβλέπεται στο τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 1, τότε ο αριθμός των μελών που εκλέγει προσαυξάνεται μέχρι του αριθμού αυτού αφαιρουμένων ισάριθμων εδρών ανά μία από τις παρατάξεις που έλαβαν τον μικρότερο αριθμό ψήφων στις δημοτικές εκλογές, εφόσον έχουν εκλέξει μέλος στην επιτροπή. 5. Η εκλογή των μελών γίνεται με ενιαίο ψηφοδέλτιο κατά παράταξη με μυστική ψηφοφορία. Στο ψηφοδέλτιο αναγράφονται το όνομα της παράταξης και ακολούθως τα ονόματα των υποψηφίων μελών της επιτροπής. Κάθε δημοτικός σύμβουλος μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του σε τόσους υποψηφίους δημοτικούς συμβούλους, όσος ο αριθμός των συμβούλων που εκλέγονται συνολικά. Ψηφοδέλτιο με μεγαλύτερο αριθμό επιτρεπόμενων σταυρών προτίμησης δεν λαμβάνεται υπόψη. Ως μέλη των επιτροπών εκλέγονται οι πρώτοι σε αριθμό σταυρών υποψήφιοι κάθε παράταξης και σε αριθμό ίσο με τον αριθμό των μελών που δικαιούται αυτή στην επιτροπή. Οι υπόλοιποι υποψήφιοι κάθε παράταξης θεωρούνται αναπληρωματικά μέλη αυτής. Σε περίπτωση ισοψηφίας διενεργείται δημόσια κλήρωση από τον πρόεδρο του δημοτικού συμβουλίου. 6. Αν δημοτική παράταξη η οποία δικαιούται μέλος στην επιτροπή δεν υποδείξει υποψήφιο ή υποψηφίους, τότε τη θέση του ή τις θέσεις τους καταλαμβάνουν ανά μία υποψήφιοι των παρατάξεων με τον μεγαλύτερο αριθμό δημοτικών συμβούλων και, σε περίπτωση ίσου αριθμού, η παράταξη που έλαβε περισσότερες ψήφους στις δημοτικές εκλογές. 7. Τα αναπληρωματικά μέλη, με τη σειρά της εκλογής τους, καταλαμβάνουν τις θέσεις των εκλεγέντων με το ίδιο ψηφοδέλτιο τακτικών μελών που μένουν κενές κατά τη διάρκεια της διετίας. Σε περίπτωση που έχει εξαντληθεί ο αριθμός των αναπληρωματικών μελών ή σε

περίπτωση που παραιτηθεί ή για οποιονδήποτε λόγο εκλείψει μεμονωμένος σύμβουλος που έχει εκλεγεί μέλος επιτροπής, διενεργείται νέα εκλογή, για την κάλυψη των κενών εδρών της επιτροπής, με τη διαδικασία των προηγούμενων παραγράφων. Όταν τα μέλη που εκπροσωπούν τις λοιπές παρατάξεις, πλην αυτής του δημάρχου, παραιτηθούν κατά τη διάρκεια της διετίας και δεν υπάρχει αντικαταστάτης τους, τη θέση τους καταλαμβάνουν τα μέλη της παράταξης του δημάρχου. 8. Η διαδικασία εκλογής των παραγράφων 1 έως 6 διενεργείται πρώτα για την εκλογή των μελών της οικονομικής επιτροπής και στη συνέχεια για την εκλογή των μελών της επιτροπής ποιότητας ζωής. 9. Αν δεν επιτευχθεί εκλογή για οποιονδήποτε λόγο ή η συνεδρίαση ματαιωθεί επειδή δεν σχηματίστηκε απαρτία, η συνεδρίαση επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή και εφαρμόζονται οι διατάξεις των παραγράφων 3 έως 6. Αν και στη δεύτερη συνεδρίαση δεν επιτευχθεί εκλογή ή η συνεδρίαση ματαιωθεί, επειδή δεν σχηματίστηκε απαρτία, θεωρείται ότι εκλέγονται εκείνοι που έλαβαν τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης, σύμφωνα με τη δικαστική απόφαση ανακήρυξης ανάλογα με τον αριθμό εδρών που δικαιούται κάθε παράταξη σύμφωνα με τις παραγράφους 3 έως 6. 10. Τα πρακτικά της εκλογής διαβιβάζονται μέσα σε προθεσμία πέντε (5) ημερών από τη διενέργεια της εκλογής στον Επόπτη Ο.Τ.Α., ο οποίος, αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από προσφυγή δημότη ενώπιον του, η οποία ασκείται εντός αποκλειστικής προθεσμίας πέντε (5) ημερών από τη διενέργεια της εκλογής, αποφαινεται, μέσα σε πέντε (5) ημέρες το αργότερο αφότου παρέλαβε τα πρακτικά, για τη νομιμότητα της εκλογής. 11. Οι επιτροπές στην πρώτη συνεδρίαση μετά την εκλογή τους εκλέγουν μεταξύ των μελών τους, με φανερή ψηφοφορία, τον αντιπρόεδρο. Δικαίωμα ψήφου στην περίπτωση αυτή έχει και ο πρόεδρος της επιτροπής. 12. Όταν τα μέλη της οικονομικής επιτροπής ή της επιτροπής ποιότητας ζωής, συμπεριλαμβανομένων και των αντιδημάρχων, παύουν για οποιονδήποτε λόγο να είναι μέλη των αντίστοιχων δημοτικών παρατάξεων, εκπίπτουν αυτοδικαίως από την οικονομική επιτροπή ή την επιτροπή ποιότητας ζωής και αντικαθίστανται, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου αυτού». Περαιτέρω, με την παράγραφο 4 του άρθρου 6 (Ρυθμίσεις για τη συγκρότηση των διοικητικών

συμβουλίων των νομικών προσώπων των Ο.Τ.Α. και των συνδέσμων τους) του ν. 4623/2019 καταργήθηκε το άρθρο 91 του ν. 4555/2018, ενώ με την παράγραφο 1 του ίδιου άρθρου ορίστηκαν τα ακόλουθα: «Όπου στις διατάξεις νόμων, προεδρικών διαταγμάτων και λοιπών κανονιστικών πράξεων, προβλέπεται ο ορισμός μελών στη διοίκηση των νομικών προσώπων των δήμων και των περιφερειών, καθώς και των συνδέσμων τους, κατά συγκεκριμένη αναλογία, τα τρία πέμπτα (3/5) των μελών, συμπεριλαμβανομένου του προέδρου του διοικητικού συμβουλίου, με τους αναπληρωτές τους, υποδεικνύονται από τον δήμαρχο ή τον περιφερειάρχη, αντίστοιχα, και τα δύο πέμπτα (2/5) από τις λοιπές παρατάξεις». Με την παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου 6 του ν. 4623/2019 αντικαταστάθηκε η προαναφερθείσα παράγραφος 1 του άρθρου 3 του ν. 1069/1980 ως εξής: «1. Η ΔΕΥΑ που συνιστάται από έναν (1) μόνο Δήμο διοικείται από ενδεκαμελές Διοικητικό Συμβούλιο, το οποίο ορίζεται από το δημοτικό συμβούλιο με τους αναπληρωτές του και αποτελείται από τον Δήμαρχο ή τον οριζόμενο από αυτόν σύμβουλο ως Πρόεδρο και έξι (6) ακόμη αιρετούς εκπροσώπους του Δήμου, εκ των οποίων οι τέσσερις (4) ανήκουν στην παράταξη του επιτυχόντος συνδυασμού. Εκτός από τους αιρετούς εκπροσώπους του Δήμου, σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, ως μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ορίζονται ακόμη, με τους αναπληρωτές τους, ένα (1) μέλος ως εκπρόσωπος των εργαζομένων στην επιχείρηση, που υποδεικνύεται από την πλέον αντιπροσωπευτική συνδικαλιστική οργάνωση των εργαζομένων στην επιχείρηση ή, εφόσον ελλείπει τέτοια, από το σύνολο των εργαζομένων στην επιχείρηση, τους οποίους ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου συγκαλεί σε γενική συνέλευση για τον σκοπό αυτόν, ένα (1) μέλος ως εκπρόσωπος περιβαλλοντικού ή κοινωνικού φορέα της περιοχής, κάτοχος πτυχίου Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή ισότιμου τίτλου της αλλοδαπής, με αποδεδειγμένη εμπειρία ή γνώσεις συναφείς με το αντικείμενο της επιχείρησης και δύο (2) δημότες ή μόνιμοι κάτοικοι με αποδεδειγμένη εμπειρία ή γνώσεις συναφείς με το αντικείμενο της επιχείρησης. Ο καθορισμός του περιβαλλοντικού ή κοινωνικού φορέα του προηγούμενου εδαφίου και η διαπίστωση της συνδρομής των προϋποθέσεων στο πρόσωπο του προτεινόμενου από αυτόν μέλους, γίνεται με

απόφαση του δημοτικού συμβουλίου. Ο Αντιπρόεδρος ορίζεται κατά τη πρώτη συνεδρίαση του διοικητικού συμβουλίου με ψηφοφορία μεταξύ των μελών του. Σε περίπτωση ισοψηφίας, υπερισχύει η ψήφος του Προέδρου». Εξ άλλου, με τη διάταξη του άρθρου 10 παρ. 6 περίπτ. α' του ν. 4625/2019 (Α' 139/31.8.2019) – η οποία ισχύει, σύμφωνα με το άρθρο 26 αυτού, από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως– το πρώτο εδάφιο της ανωτέρω παραγράφου 1 του άρθρου 3 του ν. 1069/1980 αντικαταστάθηκε εκ νέου ως ακολούθως: «Η ΔΕΥΑ που συνιστάται σε έναν (1) Δήμο διοικείται από ενδεκαμελές διοικητικό συμβούλιο, το οποίο ορίζεται από το Δημοτικό Συμβούλιο με τους αναπληρωτές του και αποτελείται από τον Δήμαρχο, ή τον οριζόμενο από αυτόν σύμβουλο, ως Πρόεδρο και έξι (6) ακόμη αιρετούς εκπροσώπους του δήμου, εκ των οποίων οι τέσσερις (4) ανήκουν στην παράταξη του Δημάρχου». Περαιτέρω, με το άρθρο 177 παρ. 3 του ν. 4635/2019 (Α' 167/30.10.2019), η ανωτέρω παράγραφος 1 του άρθρου 6 του ν. 4623/2019 αντικαταστάθηκε ως εξής: «Όπου στις διατάξεις νόμων, προεδρικών διαταγμάτων και λοιπών κανονιστικών πράξεων, προβλέπεται ο ορισμός μελών στη διοίκηση των νομικών προσώπων των δήμων και των περιφερειών, καθώς και των συνδέσμων τους, κατά συγκεκριμένη αναλογία, τα τρία πέμπτα επί του συνόλου των μελών με τους αναπληρωτές τους, συμπεριλαμβανομένου του προέδρου του διοικητικού συμβουλίου, ορίζονται από τον δήμαρχο ή τον περιφερειάρχη, αντίστοιχα. Τα υπόλοιπα μέλη, αφαιρουμένων τυχόν μελών που ορίζονται εκ της θέσεώς τους (ex officio) ή υποδεικνύονται από φορείς, ορίζονται από τις λοιπές παρατάξεις με μεταξύ τους ψηφοφορία. Σε κάθε περίπτωση, οι λοιπές παρατάξεις συμμετέχουν στα συμβούλια με τουλάχιστον ένα (1) μέλος συνολικά. Πράξεις ορισμού διοικητικών συμβουλίων που εκδόθηκαν σύμφωνα με τον υπολογισμό που προβλέπουν οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου από τις δημοτικές και περιφερειακές αρχές που εγκαταστάθηκαν την 1.9.2019, θεωρούνται νόμιμες. Για τη συγκρότηση του διοικητικού συμβουλίου εκδίδεται διαπιστωτική πράξη του οικείου δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου. Σε περίπτωση που για οποιονδήποτε λόγο οι λοιπές παρατάξεις δεν ορίσουν μέλη, αυτά ορίζονται με

απόφαση Δημάρχου ή Περιφερειάρχη, αντίστοιχα, και η διαδικασία δεν εισάγεται στο συμβούλιο».

17. Επειδή, περαιτέρω, με το άρθρο 3 παρ. 1 του ν. 4623/2019 το προαναφερθέν άρθρο 72 του ν. 3852/2010 αντικαταστάθηκε ως εξής: «Αρμοδιότητες οικονομικής επιτροπής δήμων. 1. Η οικονομική επιτροπή είναι συλλογικό όργανο, αρμόδιο για τον έλεγχο και την παρακολούθηση της οικονομικής λειτουργίας του δήμου. Ειδικότερα, έχει τις ακόλουθες αποφασιστικές, ελεγκτικές και γνωμοδοτικές αρμοδιότητες: α) Συντάσσει και εισηγείται το σχέδιο του προϋπολογισμού. β) Ελέγχει την πρόοδο υλοποίησης του προϋπολογισμού και υποβάλλει ανά τρίμηνο έκθεση προς το δημοτικό συμβούλιο, στην οποία παρουσιάζεται η κατάσταση των εσόδων και εξόδων του δήμου. Η έκθεση αυτή στην οποία καταχωρούνται και τυχόν παρατηρήσεις της μειοψηφίας, δημοσιεύεται υποχρεωτικά στην ιστοσελίδα του δήμου. γ) Προελέγχει τον απολογισμό. δ) Αποφασίζει για την έγκριση της αποζημίωσης των δαπανών μετακίνησης του δημάρχου, των αντιδημάρχων και των δημοτικών συμβούλων, εκτός της έδρας του Δήμου για εκτέλεση υπηρεσίας. Σε κατεπείγουσες περιπτώσεις επιτρέπεται να μετακινηθεί εκτός έδρας ο δήμαρχος, ο αντιδήμαρχος ή μέλος του δημοτικού συμβουλίου χωρίς προηγούμενη απόφαση της οικονομικής επιτροπής. Στις περιπτώσεις αυτές, η επιτροπή αποφασίζει χωρίς καθυστέρηση, αν η μετακίνηση ήταν επιβεβλημένη ή όχι. ε) Έχει την ευθύνη για την πιστή εκτέλεση του προϋπολογισμού. στ) Αποφασίζει το ετήσιο πρόγραμμα προσλήψεων προσωπικού κάθε κατηγορίας. ζ) Εισηγείται στο Δημοτικό Συμβούλιο το πολυετές σχέδιο διαχείρισης της ακίνητης περιουσίας του Δήμου και έχει την ευθύνη της υλοποίησής του. η) Αποφασίζει αιτιολογημένα για την τροποποίηση του φυσικού ή οικονομικού αντικειμένου συμβάσεων, σύμφωνα με την εφαρμοζόμενη σε κάθε περίπτωση νομοθεσία (όπως το πρώτο εδάφιο αντικαταστάθηκε με το άρθρο 10 παρ. 9 περίπτ. α' του ν. 4625/2019, Α' 139). Στις συμβάσεις του προηγούμενου εδαφίου εγκρίνει το πρωτόκολλο παραλαβής με αιτιολογημένη απόφασή της. θ) Αποφασίζει την κατάρτιση των όρων, τη σύνταξη των διακηρύξεων, τη διεξαγωγή και κατακύρωση κάθε μορφής δημοπρασιών και διαγωνισμών, για έργα, μελέτες,

προμήθειες και υπηρεσίες, καθώς και τη συγκρότηση των ειδικών επιτροπών διεξαγωγής και αξιολόγησης από μέλη της ή ειδικούς επιστήμονες, υπαλλήλους του δήμου ή δημόσιους υπαλλήλους. ι) Καταρτίζει τον κανονισμό λειτουργίας της. ια) Μελετά την ανάγκη σύναψης δανείων, τον καθορισμό των όρων τους και την υποβολή της σχετικής εισήγησης στο Δημοτικό Συμβούλιο. ιβ) Αποφασίζει τον συμβιβασμό ή την κατάργηση δίκης που έχει αντικείμενο μέχρι ποσού εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ. Όταν το αντικείμενο είναι άνω των 60.000 ευρώ, τότε εισηγείται τη λήψη απόφασης από το Δημοτικό Συμβούλιο. Δεν επιτρέπεται συμβιβασμός ή κατάργηση δίκης για απαιτήσεις μισθών, επιδομάτων, αποζημιώσεων, εξόδων παράστασης, εξόδων κίνησης και γενικά μισθολογικών παροχών οποιασδήποτε μορφής, εξαιρουμένων εκείνων για τις οποίες το νομικό ζήτημα έχει επιλυθεί με απόφαση ανωτάτου δικαστηρίου. Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου, ειδικά για την άσκηση ενδίκων μέσων κατά απόφασης, δεν εφαρμόζεται σε περιπτώσεις δίκης που αφορά τον προσδιορισμό ή την μετατροπή της εργασιακής σχέσης μεταξύ εργαζομένων και του δήμου (όπως το τελευταίο εδάφιο προστέθηκε με το άρθρο 177 παρ. 1 περίπτ. γ' του ν. 4635/2019). ιγ) Αποφασίζει για την καταβολή εξόδων κίνησης και ημερήσιας αποζημίωσης, σε ιδιώτες μέλη επιτροπών ή ομάδων εργασίας ή ομάδων διοίκησης έργου, που συγκροτούνται από την Εκτελεστική Επιτροπή ή τον Δήμαρχο για μετακινήσεις στο εσωτερικό και στο εξωτερικό, οι οποίες γίνονται για εκτέλεση υπηρεσίας, σχετικής με το έργο τους, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην υποπαράγραφο Δ.9 του ν. 4336/2015 (Α' 94). ιδ) Ασκεί καθήκοντα αναθέτουσας αρχής για τις συμβάσεις έργου, μελετών, υπηρεσιών και προμηθειών, ανεξαρτήτως προϋπολογισμού πλην των περιπτώσεων που υπάγονται στην αρμοδιότητα του Δημάρχου για την απευθείας ανάθεση. ιε) Εισηγείται για ζητήματα διαφάνειας και ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. ιστ) Εισηγείται στο δημοτικό συμβούλιο τα σχέδια κανονιστικών αποφάσεων του δήμου, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 73 παρ. 1βν) και παρακολουθεί την υλοποίησή τους. ιζ) Αποφασίζει για την υποβολή προσφυγών στις διοικητικές αρχές. ιη) Αποφασίζει για την άσκηση ή μη όλων των ένδικων βοηθημάτων και των ένδικων μέσων, καθώς και για την παραίτηση από αυτά.

ιθ) Αποφασίζει για την πρόσληψη πληρεξουσίου δικηγόρου και για την ανάκληση της πληρεξουσιότητάς του, σε όσους δήμους, είτε δεν έχουν προσληφθεί δικηγόροι με μηνιαία αντιμισθία, είτε αυτοί που έχουν προσληφθεί δεν έχουν δικαίωμα να παρίστανται σε ανώτατα δικαστήρια και καθορίζει την αμοιβή τους. Μπορεί επίσης να αναθέτει την παροχή γνωμοδοτήσεων, μόνο εφόσον δεν έχουν προσληφθεί δικηγόροι, με μηνιαία αντιμισθία. Με απόφασή της είναι δυνατή, κατ' εξαίρεση, η ανάθεση σε δικηγόρο, εξώδικου ή δικαστικού χειρισμού, ανά υπόθεση, ζητημάτων, τα οποία έχουν ιδιαίτερη σημασία για τα συμφέροντα του δήμου και απαιτούν εξειδικευμένη γνώση ή εμπειρία. Στις περιπτώσεις αυτές, η αμοιβή του δικηγόρου ορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 281 του ΚΔΚ. κ) Αποφασίζει για: 1. τη διαγραφή χρεών και την απαλλαγή από προσαυξήσεις κατά το άρθρο 174 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, ii. τη διευκόλυνση οφειλετών για ποσά άνω των εκατόν πενήντα χιλιάδων (150.000) ευρώ κατά το άρθρο 170 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, iii. την απευθείας ανάθεση σε νομικά πρόσωπα και δημοτικές επιχειρήσεις κατά το άρθρο 12 του ν. 4412/2016 (Α' 147), iv. τη χρηματοδότηση κοινωφελών επιχειρήσεων κατά το άρθρο 259 παρ. 1 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, καθώς και για την έγκριση της απόφασης του διοικητικού συμβουλίου της κοινωφελούς επιχείρησης για είσπραξη εύλογης αποζημίωσης κατά την παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου. v. την παραχώρηση εγκαταστάσεων, εξοπλισμού και μέσων προς τις κοινωφελείς επιχειρήσεις κατά το άρθρο 259 παρ. 4 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, vi. την έγκριση των προϋπολογισμών των ισολογισμών, των απολογισμών, των ετησίων προγραμμάτων δράσης και των εκθέσεων πεπραγμένων των νομικών προσώπων και επιχειρήσεων του δήμου [η φράση “των απολογισμών” προστέθηκε με το άρθρο 177 παρ. 1 περίπτ. δ' του ν. 4635/2019]. κα) αποφασίζει για την αποδοχή κληρονομιών, κληροδοσιών και δωρεών. 2. Για τις περιπτώσεις ιζ', ιη', ιθ' της προηγούμενης παραγράφου, η απόφαση λαμβάνεται ύστερα από γνωμοδότηση δικηγόρου, η ανυπαρξία της οποίας συνεπάγεται ακυρότητα της σχετικής απόφασης. Η παρούσα ρύθμιση ισχύει και όταν αποφασίζει, σχετικά, το Δημοτικό Συμβούλιο, λόγω υπέρβασης του αντικειμένου των εξήντα χιλιάδων

(60.000) ευρώ της περίπτωσης ιβ' της προηγούμενης παραγράφου. 3. Η οικονομική επιτροπή, με ειδική απόφαση που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών της, μπορεί να παραπέμπει συγκεκριμένο θέμα της αρμοδιότητας της στο Δημοτικό Συμβούλιο για τη λήψη απόφασης, εφόσον κρίνει ότι αυτό επιβάλλεται από την ιδιαίτερη σοβαρότητά του». Επισημαίνεται ότι με το ανωτέρω άρθρο 3 παρ. 1 του ν. 4623/2019 καταργήθηκε (δεν διατηρήθηκε) η αρχική ρύθμιση της παραγράφου 3 του άρθρου 72 του ν. 3852/2010, με την οποία οριζόταν ότι «το δημοτικό συμβούλιο μπορεί, για θέματα ιδιαίτερα σοβαρά, με ειδική αιτιολογία, και με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του να αποφασίζει ότι θα ασκήσει το ίδιο αρμοδιότητες των προηγούμενων παραγράφων» του ίδιου άρθρου. Στην αιτιολογική έκθεση του ν. 4623/2019 διαλαμβάνεται ότι με τις διατάξεις του άρθρου 3 «μεταφέρεται μία σειρά από αρμοδιότητες στην οικονομική επιτροπή προς την άμεση λήψη αποφάσεων, αλλά και την αποσυμφόρηση των συνεδριάσεων των δημοτικών και περιφερειακών συμβουλίων από ήσσονος σημασίας θέματα, χωρίς ωστόσο να αποψιλώνονται τα οικεία συμβούλια. Η μεταφορά κρίνεται σκόπιμη γιατί συμβάλλει αποφασιστικά στην εύρυθμη λειτουργία των δήμων και των περιφερειών, στην ταχύτητα λήψης αποφάσεων και εξασφαλίζει παράλληλα πως τα συμβούλια θα ασχολούνται με θέματα μείζονος σημασίας για τη διοίκηση των δήμων και των περιφερειών. Επιπλέον, ορίζεται η οικονομική επιτροπή μπορεί να παραπέμπει συγκεκριμένο θέμα της αρμοδιότητάς της στο δημοτικό συμβούλιο για τη λήψη απόφασης, εφόσον κρίνει ότι αυτό επιβάλλεται από την ιδιαίτερη σοβαρότητά του». Περαιτέρω, με την παράγραφο 13 του άρθρου 5 του ν. 4623/2019, η προαναφερθείσα παράγραφος 2 του άρθρου 82 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν. 3463/2006) αντικαταστάθηκε ως ακολούθως: «Οι αποφάσεις που αφορούν την κυκλοφορία λαμβάνονται από την επιτροπή ποιότητας ζωής του δήμου και υποβάλλονται για έγκριση και εκτελούνται κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 52 του ν. 2696/1999 (Α' 57)». Στην αιτιολογική έκθεση του ν. 4623/2019 διαλαμβάνεται ότι με την ανωτέρω διάταξη «μεταφέρεται η αρμοδιότητα έκδοσης αποφάσεων που αφορούν την κυκλοφορία οδικών οχημάτων από το δημοτικό συμβούλιο στην επιτροπή ποιότητας ζωής του

δήμου, οι οποίες υποβάλλονται για έγκριση και εκτελούνται κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 52 του ν. 2696/1999 (Α' 57)». Τέλος, με την παράγραφο 18 του άρθρου 5 του ν. 4623/2019 ορίστηκε ότι «όπου σε διατάξεις νόμων, προεδρικών διαταγμάτων και λοιπών κανονιστικών πράξεων, ορίζεται ως αρμόδιο όργανο το δημοτικό συμβούλιο σχετικά με αρμοδιότητες, οι οποίες με τον παρόντα νόμο έχουν μεταβιβαστεί στην οικονομική επιτροπή ή στην επιτροπή ποιότητας ζωής, εφεξής αρμόδια όργανα για τη λήψη απόφασης ή έγκρισης θα είναι η οικονομική επιτροπή ή η επιτροπή ποιότητας ζωής».

18. Επειδή, στις 26 Μαΐου 2019 διενεργήθηκαν εκλογές για την ανάδειξη δημοτικών αρχών και ειδικότερα, μεταξύ άλλων, δημάρχου και δημοτικών συμβούλων στον Δήμο Βέροιας Ν. Ημαθίας. Τα αποτελέσματα των εκλογών αυτών, ως προς τον ανωτέρω δήμο, επικυρώθηκαν με την 21/ΕΠ/2019 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Βέροιας, όπως διορθώθηκε με την 24/ΕΠ/2019 απόφαση του ίδιου δικαστηρίου. Επί συνόλου 35.801 έγκυρων ψηφοδελτίων, πρώτος κατά σειρά εκλογής κατετάγη ο συνδυασμός «Δράση με γνώση», με επικεφαλής τον Κ. Βοργιαζίδη, ο οποίος έλαβε ποσοστό 36,87% (13.200 ψήφους) και κατέλαβε δεκαπέντε (15) από τις σαράντα μία (41) συνολικώς έδρες του δημοτικού συμβουλίου, ενώ ο συνδυασμός των αιτούντων «Προτεραιότητα στον Πολίτη», με επικεφαλής τον πρώτο εξ αυτών, κατετάγη τέταρτος με ποσοστό 12,63% (4.522 ψήφους) και κατέλαβε πέντε (5) έδρες. Δεδομένου ότι κανένας συνδυασμός δεν συγκέντρωσε την απόλυτη πλειοψηφία (50% + 1) του συνολικού αριθμού των έγκυρων ψηφοδελτίων, η εκλογική διαδικασία επαναλήφθηκε την επόμενη Κυριακή 2 Ιουνίου 2019, ανάμεσα στους υποψήφιους δημάρχους των δύο συνδυασμών που έλαβαν τις περισσότερες ψήφους κατά τον Α' γύρο (βλ. ανωτέρω άρθρο 33 παρ. 1 του ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 59 παρ. 1 του ν. 4604/2019). Κατά τις επαναληπτικές αυτές εκλογές (Β' γύρος) εξελέγη δήμαρχος ο ανωτέρω Κ. Βοργιαζίδης με ποσοστό 59,24% (14.627 ψήφους). Εξ άλλου, οι αιτούντες κατέλαβαν τις δύο από τις πέντε έδρες του συνδυασμού τους στο δημοτικό συμβούλιο, σύμφωνα με τα αποτελέσματα του Α' γύρου (βλ. ανωτέρω άρθρο 33

παρ. 5 του ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 29 του ν. 4555/2018).

19. Επειδή, στη συνέχεια εκδόθηκαν α) οι προσβαλλόμενες 563/1-9-2019 και 564/1-9-2019 αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Βέροιας, με τις οποίες εξελέγησαν –κατόπιν μυστικής ψηφοφορίας, στην οποία συμμετείχαν και οι αιτούντες– τακτικά και αναπληρωματικά μέλη i) της Οικονομικής Επιτροπής και ii) της Επιτροπής Ποιότητας Ζωής αντίστοιχα του εν λόγω δήμου, καθώς και β) η προσβαλλόμενη 20501/2-9-2019 απόφαση του Δημάρχου Βέροιας, με την οποία ορίστηκαν οι Πρόεδροι και από δύο μέλη των ανωτέρω δύο επιτροπών, σύμφωνα με το άρθρο 74 παρ. 1 του ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε μετά τις δημοτικές εκλογές της 26.5.2019 και της 2.6.2019 με το άρθρο 2 παρ. 1 του ν. 4623/2019. Περαιτέρω, γ) με τις επίσης προσβαλλόμενες i) 635/7-10-2019, ii) 636/7-10-2019, iii) 637/7-10-2019, iv) 638/7-10-2019, v) 639/7-10-2019, vi) 640/7-10-2019 και vii) 641/7-10-2019 αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου του ίδιου δήμου ορίστηκαν κατά πλειοψηφία –με μειοψηφία των αιτούντων– τα μέλη (τακτικά και αναπληρωματικά) των διοικητικών συμβουλίων νομικών προσώπων του ίδιου δήμου και συγκεκριμένα i) της Κοινοφελούς Δημοτικής Επιχείρησης Πολλαπλής Ανάπτυξης (Κ.Ε.Π.Α.) Δήμου Βέροιας, ii) της κοινοφελούς δημοτικής επιχείρησης «Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Δήμου Βέροιας», iii) της Δημοτικής Επιχείρησης Ύδρευσης και Αποχέτευσης Δήμου Βέροιας (Δ.Ε.Υ.Α.Β.), iv) του Κέντρου Κοινωνικής Προστασίας, Αλληλεγγύης, Αθλητισμού, Παιδείας και Προσχολικής Αγωγής Δήμου Βέροιας, v) του δημοτικού ιδρύματος «Δημοτικός Βρεφονηπιακός Σταθμός “Θεανώ Ζωγιοπούλου”», vi) του νομικού προσώπου «Σχολική Επιτροπή Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Δήμου Βέροιας» και vii) του νομικού προσώπου «Σχολική Επιτροπή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Δήμου Βέροιας» αντίστοιχα, σύμφωνα με το άρθρο 6 του ν. 4623/2019, καθώς και (ως προς τη Δ.Ε.Υ.Α.Β.) το άρθρο 10 του ν. 4625/2019. Εξ άλλου, κατά των προαναφερόμενων υπό στοιχείο γ’ προσβαλλόμενων πράξεων οι αιτούντες άσκησαν την 9096/22-10-2019 ειδική διοικητική προσφυγή, σύμφωνα με το άρθρο 227 του ν. 3852/2010, όπως

αντικαταστάθηκε με το άρθρο 118 του ν. 4555/2018. Η εν λόγω προσφυγή απορρίφθηκε ως αβάσιμη με την 9096/8-11-2019 απόφαση του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Μακεδονίας - Θράκης (Α.Δ.Μ.Θ.), με την αιτιολογία ότι με αυτήν «δεν αμφισβητείται η εφαρμογή ή μη διάταξης νόμου (άρθρο 6 παρ. 1 ν. 4623/2019) από τις προσβαλλόμενες πράξεις, αλλά η συνταγματικότητα της διάταξης αυτής, για την οποία αρμόδια να αποφανθεί είναι η δικαστική εξουσία». Περαιτέρω, κατά της ως άνω 9096/8-11-2019 αποφάσεως οι αιτούντες άσκησαν την Α.Δ.Μ.Θ. 11079/16-12-2019 προσφυγή, σύμφωνα με το άρθρο 238 του ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 131 του ν. 4555/2018. Η προσφυγή αυτή απορρίφθηκε ως αβάσιμη με τη συμπροσβαλλόμενη 8/11-3-2020 απόφαση της Ειδικής Επιτροπής του άρθρου 152 του ν. 3463/2006, με την αιτιολογία ότι «το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Βέροιας ορθά εφάρμοσε τον νόμο, μην έχοντας αρμοδιότητα ή δικαιοδοσία να κρίνει για την συνταγματικότητα ή μη της εν λόγω διάταξης [του άρθρου 6 παρ. 1 του ν. 4623/2019], έργο που εναπόκειται στην κρίση των δικαστηρίων και μόνον», ενώ και ο Συντονιστής της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Μακεδονίας - Θράκης και η εν λόγω Ειδική Επιτροπή «δεν είναι αρμόδια όργανα για να αποφανθούν για την συνταγματικότητα ή όχι ενός νόμου, έργο, που, όπως προελέχθη, ανήκει αποκλειστικά και μόνο στην δικαστική εξουσία».

20. Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση προβάλλεται ότι οι προπαρατεθείσες διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 2 και των παρ. 1, 2 και 4 του άρθρου 6 του ν. 4623/2019 και της περ. α' παρ. 6 του άρθρου 10 του ν. 4625/2019, βάσει των οποίων εκδόθηκαν οι υπό στοιχεία α', β' και γ' προσβαλλόμενες πράξεις, αντίκεινται στα άρθρα 4 παρ. 1, 5 παρ. 1, 51 παρ. 3 και 102 παρ. 2 του Συντάγματος. Ειδικότερα προβάλλεται ότι «στον τρόπο συγκρότησης των οργάνων διοίκησης των Δήμων θα πρέπει να αποτυπώνεται η βούληση των εκλογέων καθώς και οι αρχές της ισότητας της ψήφου και της ευρύτερης δυνατής λαϊκής εκπροσώπησης, όπως εξειδικεύθηκαν από τον κοινό νομοθέτη» (άρθρο 28 του ν. 4555/2018) διά του εκλογικού συστήματος (της απλής αναλογικής) «με το οποίο έγινε η κατανομή του συνόλου των εδρών των

δημοτικών συμβουλίων». Μετά δε τις επίδικες διατάξεις του ν. 4623/2019 υφίστανται, κατά τα προβαλλόμενα, «δύο ταχύτητες εκπροσώπησης του εκλογικού σώματος: η απλή αναλογική εκπροσώπηση στα δημοτικά συμβούλια και η ενισχυμένη αναλογική –υπέρ της παράταξης του δημάρχου– εκπροσώπηση» στην οικονομική επιτροπή και την επιτροπή ποιότητας ζωής και τα δημοτικά νομικά πρόσωπα. Προβάλλεται επίσης ότι οι ανωτέρω διατάξεις των νόμων 4623/2019 και 4625/2019 αντίκεινται και στα άρθρα 52 και 25 παρ. 1 του Συντάγματος, 3 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ε.Σ.Δ.Α. και 3 του Ευρωπαϊκού Χάρτη Τοπικής Αυτονομίας (ν. 1850/1989), καθώς και στην αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης τόσο των εκλογέων όσο και των εκλεγέντων, διότι η επίδικη νομοθετική παρέμβαση «επήλθε λίγο πριν από την εγκατάσταση των νέων αυτοδιοικητικών αρχών» και χωρίς να έχουν λειτουργήσει και δοκιμασθεί στην πράξη οι αντίστοιχες ανατραπείσες ρυθμίσεις στο πλαίσιο του συστήματος του ν. 4555/2018, ανατρέποντας έτσι, «αιφνιδίως και αυθαιρέτως» i) «το γενικό νομοθετικό πλαίσιο επί τη βάση του οποίου οι εκλογείς εκδήλωσαν την εκλογική τους βούληση, θεωρώντας αυτονόητο ότι ψηφίζουν για συλλογικά όργανα με δεδομένες και εκ των προτέρων γνωστές τη σύνθεση, την ανάδειξη και τις αρμοδιότητες (τους)», καθώς και ii) «τις πολιτικές και θεσμικές συνέπειες στις οποίες απέβλεψαν εκλογείς και εκλεγέντες με τη συμμετοχή τους και τις συγκεκριμένες επιλογές τους στην εκλογική διαδικασία». Περαιτέρω, κατά τα προβαλλόμενα οι επίδικες νομοθετικές παρεμβάσεις συνδυάζονται με τη μεταφορά στις ανωτέρω επιτροπές, αρμοδιοτήτων που, κατά τον χρόνο διεξαγωγής των εκλογών της 26-5-2019 και της 2-6-2019, ανήκαν στο δημοτικό συμβούλιο, «ενισχύοντας τον ρόλο τους, ενώ ταυτόχρονα μειώνεται η αντιπροσωπευτικότητα της ψήφου του λαού σε αυτές». Ειδικότερα, προβάλλεται ότι με το άρθρο 3 του ν. 4623/2019 μεταβιβάστηκαν από το δημοτικό συμβούλιο στην οικονομική επιτροπή ουσιώδεις αρμοδιότητες, ήτοι «α. η πιστή εκτέλεση του προϋπολογισμού, β. το ετήσιο πρόγραμμα προσλήψεων του Δήμου, γ. η άσκηση καθηκόντων αναθέτουσας αρχής, ανεξαρτήτως μάλιστα ποσού», ενώ παράλληλα καταργήθηκε η δυνατότητα άσκησης κατ' εξαίρεση από το δημοτικό συμβούλιο

αρμοδιοτήτων της οικονομικής επιτροπής επί μείζονος σημασίας θεμάτων, με αποτέλεσμα την αποδυνάμωση και περιγραφή, αν όχι κατάργηση, του τεκμηρίου αρμοδιότητας του δημοτικού συμβουλίου, ενώ ο δήμαρχος πλέον «επικαθορίζει τη λειτουργία όλων των οργάνων διοίκησης του Δήμου, χωρίς αυτό να εκφράζει την ισότητα της ψήφου και την ευρύτερη λαϊκή συμμετοχή» κατά παράβαση των άρθρων 52 και 4 παρ. 1 του Συντάγματος. Προσέτι, κατά τα προβαλλόμενα, με τις επίδικες διατάξεις παραβιάζεται επίσης η δημοκρατική αρχή, η οποία «επιτάσσει το άμεσο συλλογικό όργανο» (εν προκειμένω το δημοτικό συμβούλιο) «να διατηρεί το προβάδισμα έναντι του όμοιου μονοπρόσωπου» (εν. του δημάρχου), αφού στη σύνθεση του πρώτου «αποτυπώνεται η ευρύτερη δυνατή λαϊκή εκπροσώπηση». Ανάλογο δε σύστημα διακυβέρνησης των Ο.Τ.Α. υπαγορεύει, κατά τους αιτούντες, και το άρθρο 3 παρ. 2 του Ευρωπαϊκού Χάρτη της Τοπικής Αυτονομίας. Τέλος, με την κρινόμενη αίτηση προβάλλεται ότι «δεν είναι συνταγματικά επιτρεπτό να παραβιάζονται θεμελιώδεις διατάξεις του Συντάγματος (όπως οι σχετικές με την ισότητα της ψήφου και με τη λαϊκή κυριαρχία) στον βωμό της κυβερνησιμότητας, λαμβανομένου ιδιαίτερα υπόψη του γεγονότος ότι εν προκειμένω ο νόμος (4623/2019) έρχεται μετά τη διεξαγωγή της εκλογικής διαδικασίας και με έναν αναδρομικό τρόπο αλλοιώνει το αποτέλεσμα αυτής».

21. Επειδή, οι επίδικες ρυθμίσεις των νόμων 4623/2019 και 4625/2019, με τις οποίες θεσπίστηκαν αλλαγές στον τρόπο συγκροτήσεως της οικονομικής επιτροπής και της επιτροπής ποιότητας ζωής των δήμων, καθώς και των διοικητικών συμβουλίων δημοτικών νομικών προσώπων (Δ.Ε.Υ.Α. κ.λπ.), προκειμένου στα όργανα αυτά να υπάρχει πλειοψηφία της παρατάξεως του δημάρχου, καθ' ό μέρος δεν καταλαμβάνουν την αμέσως επόμενη των εκλογών της 26ης Μαΐου 2019 και της 2ας Ιουνίου 2019 δημοτική περίοδο, ευρίσκουν συνταγματικό έρεισμα στην άμεση εκλογή του δημάρχου από το εκλογικό σώμα και την εντεύθεν δημοκρατική νομιμοποίηση αυτού ως επικεφαλής της δημοτικής αρχής, ήτοι ως οργάνου διοικήσεως το οποίο «προασπίζει τα τοπικά συμφέροντα, κατευθύνει τις δράσεις του δήμου για την υλοποίηση του σχεδίου

ανάπτυξης, διασφαλίζει την ενότητα της τοπικής κοινωνίας και ασκεί τα καθήκοντά του με γνώμονα τις αρχές της διαφάνειας και της αποτελεσματικότητας» (βλ. άρθρα 7 παρ. 1 και 58 παρ. 1 του ν. 3852/2010). Εξ άλλου, η άμεση εκλογή του δημάρχου από το εκλογικό σώμα διατηρήθηκε με τον ν. 4555/2018 (βλ. άρθρο 33 παρ. 1 του ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 29 του ν. 4555/2018 και τροποποιήθηκε με το άρθρο 59 παρ. 1 του ν. 4604/2019) παρά το ότι, όπως διαλαμβάνεται στην αιτιολογική του έκθεση, «θεσμικά πιο συνεπής προς την απλή αναλογική είναι η έμμεση εκλογή του Δημάρχου», καθ' όσον, μεταξύ άλλων, αναγνωρίστηκε, σύμφωνα με την ίδια αιτιολογική έκθεση, ότι «ιστορικά και συμβολικά, δεν πρέπει να αγνοηθεί η ιδιαίτερη θέση που κατέχει στις τοπικές κοινωνίες ο Δήμαρχος ... ως ο “πρώτος πολίτης” του τόπου και ο πολιτικός εκπρόσωπος της τοπικής κοινωνίας, ανεξάρτητα από την τυπική και νομική περιγραφή της θέσης του». Επομένως, το γεγονός ότι το δημοτικό συμβούλιο συγκροτείται με βάση το σύστημα της απλής αναλογικής (βλ. άρθρο 32 παρ. 1 του ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 28 του ν. 4555/2018) δεν αναιρεί την κατά τα ανωτέρω δημοκρατική νομιμοποίηση του δημάρχου και του συνδυασμού του, η ενίσχυση των οποίων είναι κατ' αρχήν συνταγματικώς ανεκτή, για την επίτευξη, κατά την κρίση του νομοθέτη, του σκοπού της εύρυθμης και αποτελεσματικής λειτουργίας των οργάνων διοικήσεως των δήμων και των νομικών τους προσώπων (πρβ. Σ.τ.Ε. 3684 - 3687/2009 Ολομ., 4069/2009). Περαιτέρω, παρά την, σύμφωνα με τις διατάξεις που παρατέθηκαν στη δέκατη πέμπτη σκέψη, μεταφορά αρμοδιοτήτων από το δημοτικό συμβούλιο, προεχόντως προς την οικονομική επιτροπή και δευτερευόντως προς την επιτροπή ποιότητας ζωής, αυτό δεν αποσιλώνεται από τις αρμοδιότητές του και παραμένει το κατ' εξοχήν αποφασίζον όργανο «για όλα τα θέματα που αφορούν το δήμο, εκτός από εκείνα που ανήκουν εκ του νόμου στην αρμοδιότητα του δημάρχου ή άλλου οργάνου του δήμου ή το ίδιο το δημοτικό συμβούλιο μεταβίβασε σε επιτροπή του» (παρ. 1 του άρθρου 65 του ν. 3852/2010), σε κάθε δε περίπτωση οι επιτροπές στελεχώνονται από αιρετούς εκπροσώπους των εκλογέων κάθε Ο.Τ.Α. Εν όψει τούτων, καθώς και των γενομένων δεκτών στις ένατη, δέκατη και ενδέκατη

σκέψεις, οι τροποποιήσεις στο «σύστημα διακυβέρνησης» των δήμων τις οποίες επέφεραν οι επίδικες ρυθμίσεις, καθ' ό μέρος δεν καταλαμβάνουν την αμέσως επόμενη των εκλογών της 26ης Μαΐου 2019 και της 2ας Ιουνίου 2019 δημοτική περίοδο, δεν αντίκεινται στις προπαρατεθείσες υπερνομοθετικής ισχύος διατάξεις και αρχές που επικαλούνται οι αιτούντες και, ως εκ τούτου, τα περί του αντιθέτου προβαλλόμενα είναι απορριπτέα ως αβάσιμα.

22. Επειδή, περαιτέρω, με τις προεκτεθείσες διατάξεις, καθ' ό μέρος καταλαμβάνουν τη δημοτική περίοδο που διανύεται μετά τις διενεργηθείσες εκλογές της 26ης Μαΐου και της 2ας Ιουνίου 2019, ο νομοθέτης παρενέβη στη λειτουργία των Ο.Τ.Α. Α' βαθμού επιφέροντας τις ήδη αναφερθείσες, δύο βασικές αλλαγές στο υφιστάμενο σύστημα, οι οποίες είναι μεταξύ τους αλληλένδετες: αφ' ενός μετέβαλε τον τρόπο συγκροτήσεως της Οικονομικής Επιτροπής και της Επιτροπής Ποιότητας Ζωής, προκειμένου να εξασφαλισθεί ότι σε αυτές η πλειοψηφία θα ανήκει στην παράταξη με την οποία εξελέγη ο Δήμαρχος· αφ' ετέρου προέβη σε μεταφορά αρμοδιοτήτων το μεν προς την Οικονομική Επιτροπή, προς την οποία μεταβιβάστηκαν αποφασιστικές αρμοδιότητες σημαντικού οικονομικού αντικειμένου (όπως η απόφαση επί του ετήσιου προγράμματος προσλήψεων προσωπικού κάθε κατηγορίας, η τροποποίηση έως 5% του φυσικού ή οικονομικού αντικειμένου συμβάσεων, η διαγραφή χρεών οφειλετών του Δήμου, η απευθείας ανάθεση δημοσίων συμβάσεων σε νομικά πρόσωπα και δημοτικές επιχειρήσεις κατά το άρθρο 12 του ν. 4412/2016, η χρηματοδότηση των κοινωφελών επιχειρήσεων, η έγκριση των προϋπολογισμών των νομικών προσώπων και επιχειρήσεων του Δήμου κ.ά.), το δε προς την Επιτροπή Ποιότητας Ζωής, προς την οποία μεταβιβάστηκε η αρμοδιότητα λήψεως αποφάσεων που αφορούν την κυκλοφορία. Οι μεταβιβαζόμενες αρμοδιότητες μέχρι τότε ανήκαν στο άμεσα εκλεγόμενο συλλογικό όργανο διοίκησης των δήμων, το δημοτικό συμβούλιο, το οποίο, σύμφωνα με το άρθρο 65 παρ. 1 του ν. 3852/2010, έχει το γενικό τεκμήριο αρμοδιότητας για τα θέματα που αφορούν τον Δήμο. Σε αυτό δε το συλλογικό όργανο η παράταξη με την οποία εξελέγη ο Δήμαρχος ενδέχεται να μην έχει την

πλειοψηφία, λόγω της συγκροτήσεώς του με βάση το σύστημα της απλής αναλογικής, φαινόμενο που ανέκυψε κατά τις εκλογές της 26ης Μαΐου και της 2ας Ιουνίου 2019 σε 231 από τους 332 δήμους της Χώρας. Συνεπώς, ο νομοθέτης απέβλεψε στη μεταφορά ορισμένων εκ των εξ ορισμού σημαντικών αρμοδιοτήτων του δημοτικού συμβουλίου σε άλλα έμμεσα συλλογικά όργανα του Δήμου, με παράλληλη μεταβολή του τρόπου συγκροτήσεως των τελευταίων, προκειμένου να εξασφαλίσει σε αυτά την πλειοψηφία της παρατάξεως με την οποία εξελέγη ο Δήμαρχος. Υπό τα δεδομένα αυτά, οι ρυθμίσεις αυτές συνεχονται μεταξύ τους ως ενιαίο σύνολο, αποβλέπουν στον ίδιο σκοπό και επεμβαίνουν τόσο στη συγκρότηση των έμμεσων αυτών συλλογικών οργάνων του Δήμου όσο και στη λειτουργία, υπό τη συγκρότηση αυτή, των ανωτέρω οργάνων κατά την άσκηση των ανατεθειμένων σε αυτά νέων, σημαντικού χαρακτήρα, αρμοδιοτήτων. Η επέμβαση αυτή, όπως ήδη εκτέθηκε στην προηγούμενη σκέψη, δεν είναι αντίθετη προς τις συνταγματικές διατάξεις που αναφέρθηκαν στην όγδοη σκέψη. Ωστόσο, με τη νομοθετική αυτή μεταβολή, η οποία έλαβε χώρα αμέσως μετά τη διεξαγωγή των εκλογών και μάλιστα σε χρόνο κατά τον οποίο είχαν ήδη εξαχθεί τα εκλογικά αποτελέσματα, μεταβλήθηκε εκ των υστέρων το πλαίσιο ασκήσεως του κατοχυρούμενου στο Σύνταγμα δικαιώματος εκλογής των αρχών των Ο.Τ.Α. και τούτο, διότι η εκφρασθείσα θέληση των εκλογέων είχε διαμορφωθεί κατά συνεκτίμηση, εκτός των άλλων, και του ότι, σύμφωνα με την ισχύουσα κατά τις εκλογές αυτές νομοθεσία, οι αποφάσεις που αφορούν σημαντικές αρμοδιότητες του δήμου, όπως αυτές που προαναφέρθηκαν και που αφορούν ζητήματα που κατ' εξοχήν συνάπτονται με την κατοχυρούμενη στο άρθρο 102 παρ. 2 του Συντάγματος οικονομική αυτοτέλεια των Ο.Τ.Α., θα λαμβάνονται από το δημοτικό συμβούλιο, όργανο διοικήσεως του δήμου με άμεση δημοκρατική νομιμοποίηση, απαιτούμενων ενδεχομένως ευρύτερων συναινέσεων για την επίτευξη πλειοψηφίας και από δημοτικούς συμβούλους που δεν εξελέγησαν με τον συνδυασμό του Δημάρχου. Εξ άλλου, κατά τον χρόνο ψηφίσεως των σχετικών διατάξεων, δεν είχε δοκιμασθεί στην πράξη η εφαρμογή του συστήματος της απλής αναλογικής που εισήχθη με τον ν. 4555/2018 στη

διοίκηση των δήμων, προκειμένου να δικαιολογείται από επιτακτικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος, αναγόμενους στην ομαλή λειτουργία αυτών, η τόσο σοβαρή και έντονη επέμβαση του νομοθέτη στη θέληση των εκλογέων, με την εφαρμογή των επίδικων ρυθμίσεων και κατά την τρέχουσα δημοτική περίοδο. Για τους λόγους αυτούς, οι προαναφερθείσες ρυθμίσεις, καθ' ό μέρος καταλαμβάνουν τη δημοτική περίοδο που διανύεται μετά τις εκλογές που διενεργήθηκαν στις 26 Μαΐου και 2 Ιουνίου 2019, έρχονται σε αντίθεση με τις διατάξεις των άρθρων 5 (παρ. 1), 52 και 102 (παρ. 2) του Συντάγματος. Συνεπώς, οι ρυθμίσεις αυτές, οι οποίες, κατά τη βούληση του νομοθέτη, συνεχίζονται μεταξύ τους ως ενιαίο σύνολο και δεν μπορούν να εφαρμοσθούν αυτοτελώς, πρέπει να παραμερισθούν στο σύνολό τους ως αντισυνταγματικές και να εφαρμοσθούν κατά τη συγκρότηση των εν λόγω δημοτικών επιτροπών οι προϋφιστάμενες αυτών διατάξεις. Αντιθέτως, δεν αντίκεινται στις διατάξεις αυτές του Συντάγματος οι ρυθμίσεις που αφορούν την ανάδειξη των μελών των διοικητικών συμβουλίων δημοτικών νομικών προσώπων (Δ.Ε.Υ.Α. κ.λπ.), καθ' όσον οι εν λόγω οργανωτικές μεταβολές δεν συνδυάζονται και με μεταφορά αρμοδιοτήτων από άμεσα όργανα διοίκησης του δήμου προς τα αντίστοιχα συλλογικά όργανα των νομικών αυτών προσώπων. Κατά την εν μέρει, όμως, συγκλίνουσα και εν μέρει μειοψηφούσα γνώμη των Συμβούλων Τ. Κόμβου, Α.-Μ. Παπαδημητρίου, Β. Ανδρουλάκη, Κ. Μαρίνου και Μ.-Α. Τσακάλη, με τις επίδικες ρυθμίσεις των άρθρων 2 (παρ. 1) και 6 (παρ. 1, 2, 4) του ν. 4623/2019 και 10 παρ. 6 περίπτ. α' του ν. 4625/2019 (καθώς, εξ άλλου, και της μεταγενέστερης διατάξεως του άρθρου 177 παρ. 3 του ν. 4635/2019), καθ' ό μέρος αυτές καταλαμβάνουν όχι μόνο την ανάδειξη των μελών της Οικονομικής Επιτροπής και της Επιτροπής Ποιότητας Ζωής αλλά και των διοικητικών συμβουλίων δημοτικών νομικών προσώπων (Δ.Ε.Υ.Α. κ.λπ.), κατά την αμέσως επόμενη των εκλογών της 26ης Μαΐου 2019 και της 2ας Ιουνίου 2019 δημοτική περίοδο, ο νομοθέτης επεμβαίνει –μετά τη διεξαγωγή των ανωτέρω εκλογών και μάλιστα σε χρόνο κατά τον οποίο έχουν ήδη εξαχθεί τα εκλογικά αποτελέσματα και «προ της εγκατάστασης των νέων αιρετών αρχών» (βλ. αιτιολογική έκθεση του ν. 4623/2019)– στη συγκρότηση των ανωτέρω επιτροπών – οργάνων

διοικήσεως των Ο.Τ.Α. και των διοικητικών συμβουλίων δημοτικών νομικών προσώπων, την οποία είχαν εξαρτήσει κατά διάφορο τρόπο –ήτοι χωρίς αντίστοιχη ρύθμιση περί πλειοψηφίας της παρατάξεως του δημάρχου– οι ισχύουσες κατά τον χρόνο των ανωτέρω εκλογών ρυθμίσεις από το εκλογικό αποτέλεσμα στον οικείο δήμο. Επομένως, με τις εν λόγω διατάξεις των νόμων 4623/2019, 4625/2019 και 4635/2019 ουσιαστικώς μεταβάλλεται εκ των υστέρων το πλαίσιο ασκήσεως των κατοχυρούμενων στο άρθρο 5 παρ. 1 του Συντάγματος δικαιωμάτων του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι και νοθεύεται η εκφρασθείσα κατά τις εκλογές της 26-5-2019 και της 2-6-2019 θέληση των δημοτών, η οποία διαμορφώθηκε κατά συνεκτίμηση, μεταξύ άλλων, και των ανωτέρω ρυθμίσεων του ν. 4555/2018. Τις ίδιες αυτές ρυθμίσεις είχαν συνεκτιμήσει, εξ άλλου, κατά την υποβολή και υποστήριξη της υποψηφιότητάς τους, καθώς και κατά την κατάρτιση των αντίστοιχων συνδυασμών, και οι εκλεγέντες κατά τις εν λόγω εκλογές δημοτικοί σύμβουλοι. Κατά συνέπεια, κατά την ως άνω γνώμη, οι ανωτέρω επίδικες ρυθμίσεις, καθ' ό μέρος καταλαμβάνουν όχι μόνον την ανάδειξη των μελών της Οικονομικής Επιτροπής και της Επιτροπής Ποιότητας Ζωής αλλά και των διοικητικών συμβουλίων δημοτικών νομικών προσώπων (Δ.Ε.Υ.Α. κ.λπ.) κατά την αμέσως επόμενη των εκλογών δημοτική περίοδο, παραβιάζουν τα αντίστοιχα δικαιώματα του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι, καθώς και τις αρχές i) της ελεύθερης και ανόθευτης εκδήλωσης της λαϊκής θέλησης, ως έκφρασης της αρχής της λαϊκής κυριαρχίας, και ii) της ισότητας των όρων του εκλογικού ανταγωνισμού, οι οποίες διέπουν (και) τις εκλογές για την ανάδειξη των αρχών των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, σύμφωνα με τα άρθρα 1 παρ. 1 και 2, 4 παρ. 1, 5 παρ. 1, 51 παρ. 3, 52 και 102 παρ. 2 του Συντάγματος.

23. Επειδή, μειοψήφησαν η Αντιπρόεδρος Ε. Νίκα και ο Σύμβουλος Κ. Κουσουλής ως εξής: Όπως έχει ήδη κριθεί, ο τρόπος εκλογής των αντιπροσώπων των πολιτών στο Κοινοβούλιο και των αρχών των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, στο μέτρο που δεν ρυθμίζεται από το Σύνταγμα (άρθρα 51 παρ. 3, 54 παρ. 1, 102 παρ. 2), επαφίεται στον κοινό νομοθέτη, ο οποίος όμως δεν

μπορεί να θεσπίσει διατάξεις που αναιρούν ή περιορίζουν υπερμέτρως το εν λόγω δικαίωμα του πολίτη (πρβ. Α.Ε.Δ. 35/1985). Κατά την ειδικότερη ρύθμιση του τρόπου εκλογής των αρχών των Ο.Τ.Α., ο κοινός νομοθέτης διαθέτει μεν ευρύ, κατ' αρχήν, περιθώριο εκτίμησης για τον καθορισμό, εν όψει των πολιτικών και κοινωνικών συνθηκών που επικρατούν κάθε φορά, του, κατά την κρίση του, πλέον πρόσφορου και ενδεδειγμένου για τις συγκεκριμένες περιστάσεις εκλογικού συστήματος, με την επιφύλαξη, πάντως, της τήρησης των αρχών της ισότητας του εκλογικού δικαιώματος (άρθρα 4 παρ. 1, 51 παρ. 3 του Συντάγματος) και της ευρύτερης δυνατής λαϊκής εκπροσώπησης, οι οποίες διέπουν επίσης την εκλογή των αρχών των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, αλλά και της συνταγματικής αρχής της αναλογικότητας, με την έννοια ότι οι τιθέμενοι περιορισμοί στο δικαίωμα συμμετοχής του πολίτη στην πολιτική ζωή της Χώρας, δυνάμει των διατάξεων που ρυθμίζουν τον τρόπο ανάδειξης των αρχών των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, πρέπει να επιδιώκουν σκοπό συνταγματικά θεμιτό και να μην είναι δυσανάλογοι σε σχέση με το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα (Σ.τ.Ε. 3226/2015, 3684/2009 Ολομ., 2140/2013 Ολομ., 2777/2013 7μ., 1788/2014 Ολομ.). Εξ άλλου, ως εκ του ότι, σύμφωνα με το άρθρο 102 παρ. 1 του Συντάγματος, στους Ο.Τ.Α. ανήκει η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων, συνιστά θεμιτό, από συνταγματική άποψη, σκοπό του νομοθέτη η, εντός του κατά τα ανωτέρω πλαισίου εκτίμησης, διασφάλιση της εύρυθμης και αποτελεσματικής λειτουργίας των οργάνων διοικήσεως των Ο.Τ.Α. και των νομικών τους προσώπων, τόσο κατά την οργάνωση του εκλογικού συστήματος όσο και κατά τον καθορισμό της σύνθεσης και των αρμοδιοτήτων των οργάνων των Ο.Τ.Α. και των νομικών τους προσώπων. Όπως έχει ακόμη κριθεί, δεν κατοχυρώνεται από το Σύνταγμα η σύσταση στους Ο.Τ.Α. συγκεκριμένων οργάνων, ούτε η άσκηση από αυτά ενός ελαχίστου αποφασιστικών ή γνωμοδοτικών αρμοδιοτήτων. Τα οργανωτικά αυτά ζητήματα ανήκουν στην ευχέρεια του κοινού νομοθέτη. Ως εκ τούτου, η ανάδειξη από τους δημότες-εκλογείς των αιρετών οργάνων των δήμων, όπως αυτά προβλέπονται κατά τον χρόνο της εκλογικής διαδικασίας, δεν αποσκοπεί στην άσκηση συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων, και δη αυτών που ορίζονται από την κείμενη

κατά τον χρόνο της εκλογής νομοθεσία, αλλά στην άσκηση των αρμοδιοτήτων που κάθε φορά αναθέτει στους Δήμους ο νομοθέτης (Σ.τ.Ε. 702/2019). Με τις διατάξεις των νόμων 4623, 4625 και 4635/2019 δεν γίνεται επέμβαση στα αποτελέσματα των εκλογών της 26-5 και 2-6-2019, ούτε στα δικαιώματα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι ούτε στις αρχές της ελεύθερης και ανόθευτης εκδήλωσης της λαϊκής θέλησης και της ισότητας των όρων του εκλογικού ανταγωνισμού, αλλά μεταβάλλονται οι αρμοδιότητες του δημοτικού συμβουλίου, καθώς και η συγκρότηση και οι αρμοδιότητες άλλων οργάνων διοικήσεως των Ο.Τ.Α., για να εξασφαλισθεί ότι η πλειοψηφία στα τελευταία θα ανήκει στην παράταξη με την οποία εξελέγη δήμαρχος, προκειμένου, σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του ν. 4623/2019, «να αποφευχθούν φαινόμενα ακυβερνησίας των Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού που θα οδηγούσαν σε πρωτοφανή δυσλειτουργία της διοίκησης των δήμων και των περιφερειών», δεδομένου ότι, σύμφωνα με την ίδια αιτιολογική έκθεση, «σε διακόσιους τριάντα έναν (231) από τους τριακόσιους τριάντα δύο (332) δήμους, οι εκλεγμένοι δήμαρχοι με βάση τα αποτελέσματα της κάλπης δεν διαθέτουν την πλειοψηφία των δημοτικών συμβουλίων των δήμων τους οποίους θα κληθούν να διοικήσουν. Μάλιστα, σε εξήντα εννέα (69) εξ αυτών στον β' γύρο της εκλογικής διαδικασίας εξελέγη τελικά ο δεύτερος εκ των δύο αντιπάλων, με αποτέλεσμα η παράταξη του δημάρχου να έχει λιγότερους δημοτικούς συμβούλους από ότι η παράταξη του υποψηφίου που πλειοψήφησε κατά τον α' γύρο». Η νομοθετική αυτή επιλογή, υπό τα συγκεκριμένα δεδομένα, βρίσκεται εντός του περιθωρίου εκτίμησης που αναγνωρίζει το Σύνταγμα στον κοινό νομοθέτη και παρίσταται πρόσφορη για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού της εύρυθμης και αποτελεσματικής λειτουργίας των οργάνων διοικήσεως των ΟΤΑ και των νομικών τους προσώπων. Επομένως, κατά τη γνώμη αυτή, είναι απορριπτέοι ως αβάσιμοι οι λόγοι ακυρώσεως, με τους οποίους προβάλλεται αντισυνταγματικότητα των σχετικών ρυθμίσεων των ν. 4623 και 4635/2019 κατά το μέρος που αυτές είναι αμέσως εφαρμοστές.

24. Επειδή, το Δικαστήριο, εκτιμώντας τις δυσχέρειες που θα ήταν ενδεχόμενο να αντιμετωπίσει ο Δήμος Βέροιας από την αναδρομή των αποτελεσμάτων της ακυρώσεως στο χρονικό σημείο εκδόσεως των προσβαλλόμενων πράξεων, κρίνει ότι συντρέχουν λόγοι δημοσίου συμφέροντος που επιβάλλουν, κατ' εφαρμογή του άρθρου 50 παρ. 3β του π.δ. 18/1989, την αναδρομή των αποτελεσμάτων της ακυρώσεως σε χρονικό σημείο μεταγενέστερο της εκδόσεως των ακυρούμενων πράξεων και προγενέστερο της δημοσιεύσεως της παρούσας αποφάσεως· πρέπει δε να ορισθεί ως τέτοιο χρονικό σημείο η προηγούμενη ημέρα της δημοσιεύσεως αυτής.

25. Επειδή, λόγω της εν μέρει νίκης και εν μέρει ήττας των διαδίκων, πρέπει να μην επιδικασθεί δικαστική δαπάνη.

Δ ι ά τ α ύ τ α

Δέχεται εν μέρει την αίτηση,

Διατάσσει την απόδοση του παραβόλου,

Ακυρώνει τις 563/1-9-2019 και 564/1-9-2019 αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου Βέροιας και την 20501/2-9-2019 απόφαση του Δημάρχου Βέροιας,

Ορίζει ως χρόνο ενάρξεως των αποτελεσμάτων της ακυρώσεως την προηγούμενη της δημοσιεύσεως της παρούσας αποφάσεως ημέρα,

Απορρίπτει την αίτηση κατά τα λοιπά και

Δέχεται εν μέρει τις παρεμβάσεις.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 27 Μαΐου 2022

Ο Πρόεδρος
Δημήτριος Σκαλτσούνης

Η Γραμματέας
Ελένη Γκίκα

και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 2ας Δεκεμβρίου 2022.

Η Πρόεδρος
Ευαγγελία Νίκα

Η Γραμματέας
Ελένη Γκίκα